

บทที่ 4 ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องด้วยระบบการศึกษาทางไกลของมหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมาธิราช คณะผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

- 1) เพื่อศึกษาสภาพการจัดการศึกษาต่อเนื่องของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- 2) เพื่อศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการศึกษาต่อเนื่องของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- 3) เพื่อเสนอรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องเพื่อส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตของ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ตอนที่ 1 สภาพการจัดการศึกษาต่อเนื่องของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

หน่วยงานที่จัดบริการการศึกษาต่อเนื่องในมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชที่เป็นหน่วยงานหลักคือ สำนัก
การศึกษาต่อเนื่อง โดยรับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการฝึกอบรมแก่บุคคลทั่วไป
และการจัดหลักสูตรสัมฤทธิ์บัตร นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานสนับสนุนในการจัดการศึกษาต่อเนื่องประกอบด้วย

- 1) สำนักเทคโนโลยีการศึกษารับผิดชอบเผยแพร่ความรู้ผ่านสื่อต่าง ๆ แก่ประชาชน
- 2) ศูนย์วิทยพัฒนาฯ เป็นหน่วยงานเครือข่ายของมหาวิทยาลัยในพื้นที่ตั้งอยู่ในทุกภูมิภาคประเทศจำนวน
10 ศูนย์
- 3) สำนักบรรณสารสนเทศเป็นแหล่งความรู้ให้บริการแก่นักศึกษาและประชาชนทั่วไป
- 4) สาขาวิชาต่าง ๆ ที่จัดโครงการบริการวิชาการแก่สังคมโดยงบประมาณแผ่นดิน

การศึกษาสภาพการจัดบริการการศึกษาต่อเนื่องของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชดำเนินการโดย
คณะผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้างเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องด้วยระบบการศึกษาทางไกล
สัมภาษณ์ผู้บริหาร 14 คนจากสำนักการศึกษาต่อเนื่อง สำนักเทคโนโลยีการศึกษา และศูนย์วิทยพัฒนาฯ ทั้ง 10
ศูนย์ทั่วประเทศ แล้วทำการวิเคราะห์เนื้อหา ซึ่งสรุปผลได้ดังนี้

1. สำนักการศึกษาต่อเนื่อง

ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารสำนักการศึกษาต่อเนื่องสรุปได้ ดังนี้

สำนักการศึกษาต่อเนื่องรับผิดชอบโดยตรงในการจัดบริการการศึกษาต่อเนื่องและสนับสนุนการจัด
การศึกษาต่อเนื่อง ดังนี้

1) **ด้านโครงสร้างการบริหาร** สำนักการศึกษาต่อเนื่องแบ่งหน่วยงานออกเป็น 6 ศูนย์/ฝ่ายคือ 1) สำนัก
งานเลขานุการ 2) ฝ่ายบริการเผยแพร่ทางไกลรับผิดชอบจัดการศึกษาสัมฤทธิ์บัตรให้กับบุคคลทั่วไป ที่ไม่จำกัด
วัย และการศึกษา โดยการประชาสัมพันธ์ และประสานสาขาวิชา นอกจากนี้ ยังไปเผยแพร่และประชาสัมพันธ์
ให้กลุ่ม เป้าหมายพิเศษ เช่น เรือนจำ ให้ทำงานอาชีพ เป็นต้น 3) ฝ่ายบริหารการฝึกอบรม 4) ฝ่ายพัฒนาสื่อและ

เทคโนโลยีการฝึกอบรม 5) ฝ่ายวิเคราะห์โครงการและหลักสูตร และ 6) ฝ่ายอุทยานการศึกษาที่ให้บริการสังคมแก่คนทั่วไป เป็นพิพิธภัณฑ์ที่มีชีวิตชีวา เน้นศิลปวัฒนธรรม ไม่เก็บเงิน เช่น การพิมพ์เสื้อ ทำอุบะ เป็นต้น

คณะผู้บริหารได้ดำเนินการปฏิรูปการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัย สำนักการศึกษาต่อเนื่องในอนาคตอาจจะเปลี่ยนชื่อเป็นสำนักการศึกษาตลอดชีวิต โดยรับผิดชอบหลักสูตรที่ไม่ใช่ปริญญาบัตร (non-degree) และอาจรวมการฝึกอบรมระยะสั้น ผู้รับบริการการศึกษาต่อเนื่องสามารถเข้ารับการฝึกอบรมแล้วคิดเป็นหน่วยกิตได้ด้วย

2) นโยบายการจัดบริการการศึกษาต่อเนื่อง นโยบายของการศึกษาต่อเนื่องสอดคล้องกับนโยบายของมหาวิทยาลัย และนโยบายการจัดการศึกษาของชาติ นโยบายการศึกษาของชาติคือ ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับทุกคน

นโยบายของมหาวิทยาลัย นโยบายของมหาวิทยาลัยนั้น เน้นตามพันธกิจ 4 ด้านของมหาวิทยาลัย ซึ่งการศึกษาต่อเนื่องสอดคล้องกับทั้งภารกิจการจัดการศึกษาและภารกิจการบริการวิชาการแก่สังคม สำนักการศึกษาต่อเนื่องเน้นการสร้างหลักสูตรทั่วไปแก่สาธารณชน ในส่วนของงานอุทยานการศึกษาจะเน้นศิลปวัฒนธรรมมากขึ้น สำหรับด้านหลักสูตรในอนาคตจะเน้นหลักสูตรที่ไม่มุ่งปริญญาบัตรและเป็นระบบแบบ Modular System ซึ่งเป็นหลักสูตรที่ประชาชนสามารถศึกษาเอาความรู้ โดยเรียนฟรี ถ้าไม่สอบจะไม่เสียค่าใช้จ่าย แต่ถ้าต้องการได้หน่วยกิต ต้องมาสอบและเสียค่าใช้จ่าย

นโยบายของสำนักการศึกษาต่อเนื่อง มุ่งให้บริการการศึกษาแก่ประชาชนผู้สนใจโดยทั่วไป

3) หลักสูตร หลักสูตรที่สำนักการศึกษาต่อเนื่องจัดทำมีทั้งหลักสูตรที่สำนักการศึกษาต่อเนื่องพัฒนาขึ้นเอง และหลักสูตรที่ร่วมกับสาขาวิชาจัดทำ ซึ่งประกอบด้วยหลักสูตร ดังนี้

(1) หลักสูตรการฝึกอบรม ประกอบด้วย

ก. หลักสูตรจัดในสถานที่ (in-house) เป็นหลักสูตรที่จัดร่วมตามความต้องการของหน่วยงานต่าง ๆ เช่น หลักสูตรสำหรับ กกต. หลักสูตรสำหรับกรมทรัพยากร ธรรมชาติและน้ำ เป็นต้น

ข. หลักสูตรทั่วไป (public) เป็นหลักสูตรที่จัดขึ้นตามความสนใจของสังคม และประชาชนทั่วไป มีหลากหลายสาขาวิชา สำหรับหลักสูตรที่ได้รับความนิยมมาก เช่น การเขียนหนังสือราชการ เป็นต้น ในอนาคตหลักสูตรต่าง ๆ จะกระจายออกสู่ศูนย์วิทยพัฒนาฯ ซึ่งในอนาคตศูนย์วิทยพัฒนาฯ จะเพิ่มอีก 8 ศูนย์ รวมเป็น 18 ศูนย์

ค. การฝึกอบรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (E-Training) จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2563 ทำในกลุ่มอาชีพ กลุ่มเฉพาะ เช่น ผู้สูงอายุ เป็นต้น

(2) สัมฤทธิบัตร หลักสูตรนี้เป็นการนำชุดวิชาที่เปิดสอนในระดับปริญญาของมหาวิทยาลัยบางชุดวิชามาเปิดสอนแก่ประชาชนทั่วไป โดยลงทะเบียนเรียนเช่นเดียวกับนักศึกษา แล้วศึกษาชุดวิชานั้น ๆ ซึ่งเป็นสื่อต่าง ๆ ด้วยตนเอง เมื่อถึงปลายภาคจะให้สอบเช่นเดียวกับนักศึกษา เมื่อสอบผ่านจะได้รับประกาศนียบัตรเรียกว่า สัมฤทธิบัตร

(3) หลักสูตรสั้น ๆ เพื่อบริการสังคม เป็นหลักสูตรที่ใช้เวลาประมาณ 3 ชั่วโมง เช่น ภาษาอังกฤษ แอปพลิเคชันของผู้สูงอายุ การเรียกรถพยาบาล เป็นต้น

(4) อุทยานการศึกษาเป็นการจัดพื้นที่ในอุทยานของมหาวิทยาลัยให้เป็นแหล่งเรียนรู้และเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจแก่ประชาชนทั่วไป

4) กลยุทธ์ในการจัดบริการการศึกษาต่อเนื่องหรือสนับสนุนการศึกษาต่อเนื่อง

(1) เป้าหมาย ด้านเป้าหมายหลักสูตรการฝึกอบรมมีเป้าหมายตามกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งประกอบด้วย (1) หลักสูตร in-house จะเน้นกลุ่มเป้าหมายเดิมที่เคยใช้บริการ (2) หลักสูตร public เน้นกลุ่มประชาชน ทำเว็บไซต์ มีการประชาสัมพันธ์ และ (3) E-Training ยังไม่ค่อยเป็นที่นิยม ต้องพิจารณาแนวโน้มตลาดมากขึ้น อาจเป็นหลักสูตรวิชาชีพมากกว่าวิชาการ

หลักสูตรสัมฤทธิ์บัตรจะเน้นให้บริการนักเรียนมัธยมและผู้ที่ต้องการเรียนปริญญาตรีใบที่ 2 หรือเรียนปริญญาตรีควบคู่กันไป เช่น ทหารเกณฑ์ เป็นต้น

อุทยานการศึกษา เน้นกลุ่มเป้าหมายประชาชนทั่วไป จัดกิจกรรมให้หลากหลาย เช่น การทำดอกไม้ เป็นต้น ซึ่งจะเน้นศิลปะวัฒนธรรมมากขึ้น และจัดอย่างต่อเนื่อง

(2) การกำหนดแผนงาน/แผนปฏิบัติการ มีการกำหนดแผนของสำนักการศึกษาต่อเนื่องตามแผนปฏิบัติการประจำปีของมหาวิทยาลัยเพื่อรองรับงบประมาณจากมหาวิทยาลัย และนอกจากนั้นยังมีแผนการหารายได้ การกำหนดแผนโครงการบริการวิชาการแก่สังคม ในการกำหนดแผนการหารายได้นั้น จะใช้การประชุมคณะกรรมการประจำสำนักเป็นหลัก

(3) การนำนโยบายหรือแผนไปสู่การปฏิบัติ เป็นการนำแผนมหาวิทยาลัยไปสู่แผนสำนัก โดยคณะกรรมการประจำสำนักร่วมกำหนดตัวชี้วัด ผู้อำนวยการนำตัวชี้วัดจากมหาวิทยาลัยมากระจายให้แก่แต่ละศูนย์/ฝ่ายวางแผน แล้วนำแผนของแต่ละศูนย์/ฝ่ายมาเสนอที่ประชุมคณะกรรมการประจำสำนัก แล้วจึงสรุปเสนอต่อการประชุมบุคลากรสำนัก

5) วิธีการ/สื่อในการจัดบริการการศึกษาต่อเนื่องหรือสนับสนุนการศึกษาต่อเนื่อง

สำนักการศึกษาต่อเนื่องมีสื่อเป็นเว็บไซต์ มีคณะกรรมการจัดทำเว็บไซต์ โดยบุคลากรแต่ละฝ่ายนำงานของตนมาจัดทำเว็บไซต์ ฝ่ายอุทยานการศึกษามีการทำ Youtube เช่น เรื่องสืบสานลายศิลป์ ซึ่งบุคลากรจัดทำกันเอง ไม่ได้ใช้งบของมหาวิทยาลัย เมื่อบุคลากรไปประชุมนอกสถานที่จะบันทึกการแล้วนำมาตัดต่อเอง

6) กลุ่มเป้าหมายของการจัดบริการการศึกษาต่อเนื่องหรือสนับสนุนการศึกษาต่อเนื่อง

กลุ่มเป้าหมายที่สำนักการศึกษาต่อเนื่องมุ่งให้บริการประกอบด้วย ประชาชนทั่วไป ทั้งกลุ่มเฉพาะที่เป็นผู้สูงอายุ และผู้เรียนสัมฤทธิ์บัตร หลักสูตรการฝึกอบรมขึ้นกับแต่ละกิจกรรม อุทยานการศึกษานำประชาชนทั่วไป สัมฤทธิ์บัตรเน้นนักศึกษาและนักเรียน

7) การประเมินผลการศึกษาต่อเนื่องหรือสนับสนุนการศึกษาต่อเนื่อง

การประเมินผลผู้รับบริการโครงการสัมฤทธิ์บัตร สำนักทะเบียนและวัดผลรับผิดชอบประเมินผลโดยมีแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์

การประเมินหลักสูตร/โปรแกรม การฝึกอบรมทั่วไปประเมินจากผู้เข้าร่วมกิจกรรม ปัจจุบันใช้ QR Code ให้ผู้เรียนประเมินตนเองและประเมินหลักสูตรไปพร้อม ๆ กัน

2. สำนักเทคโนโลยีการศึกษา

สำนักเทคโนโลยีการศึกษาจัดบริการการศึกษาต่อเนื่องหรือสนับสนุนการศึกษาต่อเนื่องเป็นบริการสังคมผ่านสื่อวิทยุ และโทรทัศน์ สื่อวัตถุเพื่อการเรียนรู้ (Learning Object Material; LOM) หนังสือสำหรับผู้พิการทางสายตา การจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ (Massive Open Online Course; MOOC) ที่รองรับผู้เรียนจำนวนมาก ไม่จำกัดเพศ วัย การศึกษา โดยให้บริการฟรี และเป็นการเรียนรู้แบบเรียนได้ทุกที่ ทุกเวลา ผ่านสมาร์ทโฟน คอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต โดยเรียนผ่านวิดีโอ บรรยายโดยอาจารย์เจ้าของวิชา มีแบบฝึกหัดหลังบทเรียน ซึ่งมหาวิทยาลัยนำบรรจุในแผนปี 2563 ไม่นับนักศึกษา แต่เน้นการศึกษาที่ไม่ได้มุ่งปริญญา โดยบริการวิชาการแก่คนทั่วไป นักเรียน ผู้ที่ทำงานแล้ว ผู้สูงอายุ เกษตรกร ศิษย์เก่า ฯลฯ

มีรายการโทรทัศน์เป็นตอน ๆ (series) ใช้เวลาตอนละ 30 นาที ออกอากาศทุกสัปดาห์ เช่น รายการกฎหมายของประชาชน กฎหมายไอเลิฟยู กฎหมายเพื่อประชาชน การเกษตร รายการเหล่านี้ออกอากาศในช่องทางของมหาวิทยาลัยคือ STOU channel นอกจากนี้ ยังออกอากาศผ่านช่องไกลกังวล ส่วนรายการวิทยุเผยแพร่ผ่านทาง Youtube , Facebook, Media.stou.ac.th (เว็บไซต์) เป็นต้น ช่องทางเหล่านี้เป็นเสมือนคลังสื่อเปิดให้กับประชาชนทั่วไป แอปพลิเคชันบนมือถือ STOU Media ซึ่งเชื่อมข้อมูลจาก Media.stou.ac.th โดยสรุปคือ การจัดบริการวิชาการแก่สังคมนี้จัดทำเป็นเป็นสื่อวิทยุและสื่อโทรทัศน์แล้วกระจายไปหลากหลายช่องทาง

นอกจากนี้ สำนักเทคโนโลยีการศึกษาได้ทำโครงการบริการสังคมที่ใช้งบประมาณแผ่นดินจากกองแผนงาน เช่น การอบรมการใช้สื่อกับผู้สูงอายุ การรู้เท่าทันสื่อ การสร้างสื่อของครูในโรงเรียน เป็นต้น

สำหรับรายละเอียดแต่ละด้านของสำนักเทคโนโลยีศึกษามีดังนี้

1) โครงสร้างการบริหาร โครงสร้างการบริหารจัดการของสำนักเทคโนโลยีการศึกษาแบ่งเป็น 7 ศูนย์/ฝ่าย แต่ศูนย์/ฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการการศึกษาต่อเนื่องคือ ศูนย์วิชาการและเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ศูนย์วิชาการสอนทางวิทยุและโทรทัศน์ ศูนย์การเรียนการสอนอิเล็กทรอนิกส์ และศูนย์สารสนเทศศึกษา โดยศูนย์วิชาการและเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษามีคณาจารย์ประจำสำนักที่จะทำรายการบริการสังคมจากงบประมาณแผ่นดิน ศูนย์บริการการสอนทางวิทยุและโทรทัศน์ทำการผลิตรายการเป็นตอน ๆ (series) ฝ่ายวิศวกรรมและเทคโนโลยีการสื่อสารทำระบบ ช่องทางการออกอากาศคือ รายการวิทยุ รายการโทรทัศน์ออกอากาศผ่าน Youtube และแอปพลิเคชัน

2) นโยบายในการสนับสนุนการศึกษาต่อเนื่อง

นโยบายของมหาวิทยาลัย มอบให้สำนักเทคโนโลยีการศึกษาของบประมาณไปทำงานประจำ และงบประมาณทำโครงการบริการสังคมจากงบประมาณแผ่นดินที่เน้นการให้บริการแก่กลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย ผู้สูงอายุ นักเรียนโดยมีเนื้อหาด้านภาษาต่างประเทศ สิ่งแวดล้อม สุขภาพ ฯลฯ

นโยบายของสำนักเทคโนโลยีการศึกษา มีนโยบายให้บริการสังคมแก่นักศึกษา และประชาชน

3) หลักสูตร หลักสูตรหรือโปรแกรมการศึกษาต่อเนื่องที่สำนักเทคโนโลยีการศึกษาจัดหรือสนับสนุน

การศึกษาต่อเนื่องคือ บริการทางสังคมผ่านสื่อวิทยุ และโทรทัศน์ LOM หนังสือสำหรับผู้พิการทางสายตา MOOC ที่จะเข้าแผนปีงบประมาณ 2563 หลักการคือ ทำเป็นสื่อวิทยุและสื่อโทรทัศน์แล้วกระจายไปหลากหลายช่องทาง

4) กลยุทธ์ในการจัดบริการการศึกษาต่อเนื่องหรือสนับสนุนการศึกษาต่อเนื่อง

(1) เป้าหมาย งานประจำของสำนักเทคโนโลยีการศึกษาคือ เพื่อบริการสังคมได้กำหนดขอบเขตประเด็นเนื้อหาสำหรับให้บริการเป็น 8 กลุ่มหัวข้อ (Theme) ได้แก่ กฎหมาย ภาษาและวัฒนธรรม เทคโนโลยี การเกษตร กีฬา สุขภาพ การศึกษา และสิ่งแวดล้อม โดยกลุ่มเป้าหมายหลักคือ ผู้สูงอายุ ประชาชนทั่วไปที่ไม่ใช่นักศึกษา เกษตรกร วัยรุ่น

(2) การกำหนดแผนงาน/แผนปฏิบัติการ มีแผนจากการประชุมวางแผนของคณะกรรมการบริหารสำนักที่มีศูนย์/ฝ่ายจัดทำแผนของศูนย์/ฝ่าย มีแผนการผลิตทางวิชาการว่า จะผลิตช่วงใด และเผยแพร่ช่วงใด ถ้าช่วงเวลาที่ได้รับบริการสนใจมากที่สุด (Prime Time) ประมาณ 5 โมงเย็น เนื้อหาต้องมีความหลากหลาย ให้เหมาะกับกลุ่มเป้าหมาย ดังนั้นจึงต้องมีการวางแผน

(3) การนำนโยบายหรือแผนไปสู่การปฏิบัติ สำนักเทคโนโลยีการศึกษาจะศึกษาจากนโยบายระดับชาติ และนโยบายของมหาวิทยาลัย แล้วจะให้บริการแก่สังคม จากนั้นเสนอมหาวิทยาลัยผ่านการประชุมแผนของมหาวิทยาลัย หากมหาวิทยาลัยอนุมัติให้ทำ จึงทำ แล้วจึงกำหนดตัวชี้วัด จะมีการประชุมผู้คณะกรรมการประจำสำนักเพื่อถ่ายทอดตัวชี้วัดไปยังหัวหน้าศูนย์/ฝ่ายรับไป อีกทางหนึ่งคือ ศูนย์วิชาการฯ ของงบประมาณจากโครงการบริการสังคมของกองแผนงานที่สอดคล้องกับนโยบายของชาติ โครงการที่ผ่านและได้รับจัดสรรงบประมาณต้องมีการวางแผนการดำเนินงาน และต้องรายงานทุก ๆ 3 เดือนโดยผู้อำนวยการเป็นผู้ติดตามจากหัวหน้าศูนย์/ฝ่าย

5) วิธีการ/สื่อในการจัดบริการการศึกษาต่อเนื่องหรือสนับสนุนการศึกษาต่อเนื่อง

สำนักเทคโนโลยีการศึกษาให้บริการความรู้แก่ประชาชนทั่วไปโดยผ่านสื่อต่าง ๆ เป็นส่วนใหญ่ เช่น รายการให้ความรู้ผ่านรายการวิทยุ โทรทัศน์ Youtube Application นอกจากนั้นอาจมีบ้างที่จัดอบรมแบบเผชิญหน้า

6) กลุ่มเป้าหมายของการจัดบริการการศึกษาต่อเนื่องหรือสนับสนุนการศึกษาต่อเนื่อง สำนักเทคโนโลยีการศึกษาให้บริการแก่ประชาชนทั่วไปเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนั้นยังมีรายการเป็นตอน ๆ (series) จัดให้แก่กลุ่มเป้าหมายอายุต่าง ๆ โดยไม่ได้เน้นอาชีพ

7) การประเมินผลการศึกษาต่อเนื่องหรือสนับสนุนการศึกษาต่อเนื่อง

การประเมินผลผู้รับบริการ ทำโดยใช้แบบสอบถามประเมินการเข้ารับบริการ การใช้งาน การดูสื่อ โดยผลการวิเคราะห์ช่องทางการรับบริการของผู้ชม ทั้ง Facebook ทุกสื่อจะให้ความคิดเห็น อาจโทรศัพท์มาได้ หรือส่งข้อความผ่าน Facebook ผ่าน Youtube และช่องทางอื่น ๆ

การประเมินหลักสูตร/โปรแกรม ประเมินจากการผลิต รับ Feedback ของแต่ละรายการผ่านช่องทางทั้งหลาย แล้วสรุปปีละ 1 ครั้ง

3. ศูนย์วิทย์พัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ศูนย์วิทย์พัฒนาฯ เป็นหน่วยงานเครือข่ายของมหาวิทยาลัยมี 10 แห่งกระจายอยู่ในทุกภูมิภาคของประเทศ ศูนย์วิทย์พัฒนาจัดบริการการศึกษาต่อเนื่องหรือสนับสนุนการศึกษาต่อเนื่องโดยรับผิดชอบโดยตรงต่อไปนี้เป็นคือ โครงการสัมฤทธิ์บัตรซึ่งศูนย์วิทย์พัฒนาต้องทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์หลักสูตรของสำนักการศึกษาต่อเนื่อง และเป็นตัวชี้วัดในคำรับรองการปฏิบัติงาน โครงการบริการวิชาการแก่สังคมที่ได้รับงบประมาณแผ่นดินที่จัดสรรโดยกองแผน และโครงการบริการวิชาการแก่สังคมที่สาขาวิชาได้รับงบประมาณแผ่นดินจากกองแผนแล้วมาจัดที่ศูนย์วิทย์พัฒนาฯ เช่น โครงการกฎหมายพินัยกรรมสำหรับผู้สูงอายุ เป็นต้น มีโครงการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม โครงการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น การเข้าไปอบรมชาวบ้านในการประกอบอาชีพตามวิถีในท้องถิ่น การสนับสนุนอาชีพของเขาให้ดียิ่งขึ้น เช่น หลักสูตรการให้ความรู้เรื่องการถนอมอาหาร การเพาะเห็ด การถนอมอาหารแปรรูป เป็นต้น

สำหรับรายละเอียดแต่ละด้านของศูนย์วิทย์พัฒนาฯ มีดังนี้

1) โครงสร้างการบริหารจัดการของศูนย์วิทย์พัฒนาฯ แบ่งหน่วยงานเป็น 3 ฝ่ายหรือ 3 งานคือ (1) งานอำนวยการซึ่งรับผิดชอบเกี่ยวกับการติดต่อประสานงาน อำนวยความสะดวก บริการการศึกษาต่อเนื่องให้แก่หน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชน เช่น กรมแรงงาน เป็นต้น (2) งานบริการสื่อ และ (3) งานส่งเสริมและบริการการศึกษา ปัจจุบันศูนย์วิทย์พัฒนายังไม่มีหน่วยงานรับผิดชอบการศึกษาต่อเนื่องโดยตรง ส่วนใหญ่มอบหมายให้งานส่งเสริมและบริการการศึกษารับผิดชอบแต่เนื่องด้วยงานส่งเสริมและบริการการศึกษามีปริมาณมาก จึงต้องเฉลี่ยปริมาณงานไป กับงานอื่น โดยมอบฝ่ายบริการสื่อร่วมดำเนินการ บางศูนย์ฯ ผู้อำนวยการต้องพิจารณาหลักสูตร/โครงการก่อนแล้วจึงมอบหมายให้งานใดงานหนึ่งรับผิดชอบหลัก ส่วนงานอื่นต้องช่วยกันทำ โดยสรุป อาจกล่าวได้ว่า ศูนย์วิทย์พัฒนาฯ มีโครงสร้างรองรับอยู่แล้ว และมีบุคลากรที่พร้อมจะดูแล และมีระเบียบของ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชรองรับอยู่แล้ว

2) นโยบายในการจัดบริการการศึกษาต่อเนื่องหรือสนับสนุนการศึกษาต่อเนื่อง

(1) นโยบายของชาติหรือกระทรวงศึกษาธิการ ผู้บริหารศูนย์วิทย์พัฒนาฯแสดงความคิดเห็นว่า พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติมีนโยบายให้จัดการศึกษาต่อเนื่องและการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชนทุกคน มีการส่งเสริมให้ประชาชนได้เพิ่มความรู้ มีการเน้นการศึกษาของผู้สูงอายุ การจัดฝึกอบรมผู้ดูแลผู้สูงอายุ มี

หน่วยงาน กศน. กรมอาชีวศึกษารับผิดชอบ บางครั้ง ศูนย์วิทยพัฒนาฯ ไปร่วมดำเนินกิจกรรมกับ กศน. ศูนย์วิทยพัฒนาฯ เข้าไปร่วมกับหน่วยงานในจังหวัดไปให้ความรู้เรื่องการศึกษาตลอดชีวิตกับประชาชน มีการตั้งต้นที่ให้คำปรึกษา เพื่อให้เกิดแรงจูงใจมาเข้าร่วมโครงการ จัดเดือนละครึ่ง เปลี่ยนพื้นที่ไป บางศูนย์วิทยพัฒนาฯ เข้าร่วมสภาภาคกับหน่วยงานระดับจังหวัดในตอนเช้าโดยออกไปกับผู้บริหารของหน่วยงานต่าง ๆ ไปพูดคุยกับผู้นำชุมชนในช่วงเช้า ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ศูนย์วิทยพัฒนาฯ เข้าไปร่วมในจังหวัดทั้งเครือข่าย ศูนย์วิทยพัฒนาฯ มีการจัดรายการวิทยุประชาสัมพันธ์ผ่านสถานีวิทยุกระจายเสียงท้องถิ่น สัปดาห์ละครึ่ง ช่วงเช้า แล้วอัดเทปไปออกอากาศในทุกจังหวัดเครือข่าย

(2) นโยบายของมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมีนโยบายหลักในการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยให้สำนักการศึกษาต่อเนื่องเป็นผู้ทำหน้าที่หลัก และมอบนโยบายให้ทุก ศูนย์วิทยพัฒนาฯ เข้าถึงชุมชน จัดกิจกรรมเพื่อบริการประชาชนในทุกชุมชน มีการส่งเสริมการศึกษาทางไกลที่สอดคล้องกับนโยบายชาติ

ผู้อำนวยการศูนย์วิทยพัฒนาฯ มีความเห็นว่า มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ควรเข้าไปมีบทบาทมากกว่านี้ เช่น การจัดหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นช่วยสังคมในพื้นที่มากกว่านี้ เพื่อให้คนรู้จักมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชมากขึ้น ซึ่งจะทำได้จำนวนนักศึกษาเพิ่มขึ้นด้วย ปัจจุบัน ศูนย์วิทยพัฒนาฯ ยังไม่ได้เข้าไปร่วมกับท้องถิ่นมากนัก มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชน่าจะเข้าไปทำ MOU กับกระทรวงต่าง ๆ เช่น กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นต้น ซึ่งจะมีเครือข่ายกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีงบประมาณสนับสนุนในการส่งบุคลากรหรือประชาชนเข้ารับการพัฒนหรือฝึกอบรมต่าง ๆ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชควรกระจายอำนาจให้ศูนย์วิทยพัฒนาฯ มากกว่านี้เพราะยังเป็นการรวมศูนย์ โดยเฉพาะการอนุมัติงบประมาณในการจัดกิจกรรม ซึ่งยังไม่ได้รับการอนุมัติตามที่ศูนย์วิทยพัฒนาฯ ต้องการเท่าที่ควร

นอกจากนั้น ยังมีความเห็นว่า ควรให้ศูนย์วิทยพัฒนาฯ เป็นผู้เก็บข้อมูล และรวบรวมข้อมูลภาพใหญ่ (Big Data) ในระดับพื้นที่ และให้มีเจ้าหน้าที่วิเคราะห์ข้อมูล เมื่อสำนักการศึกษาต่อเนื่องต้องการข้อมูลสามารถขอมามาที่ศูนย์วิทยพัฒนาฯ ได้

(3) นโยบายของศูนย์วิทยพัฒนาฯ ที่เกี่ยวกับการศึกษาต่อเนื่องหรือสนับสนุนการศึกษาต่อเนื่อง

ศูนย์วิทยพัฒนาฯ รับนโยบายจากมหาวิทยาลัยโดยให้ศูนย์วิทยพัฒนาฯ ทุกแห่งทำการสนับสนุนโครงการสัมฤทธิ์บัตร และโครงการบริการวิชาการแก่สังคมที่ได้รับงบประมาณจากกองแผนงาน และเป็นตัวชี้วัดในการดำเนินการของศูนย์วิทยพัฒนาฯ ด้วย นอกจากนี้ ศูนย์วิทยพัฒนาฯ ยังมีบริการให้ความรู้และบริการประชาชนในพื้นที่บริการ และยินดีที่จะสนับสนุนสำนักการศึกษาต่อเนื่องในการหาผู้รับบริการ

ศูนย์วิทยพัฒนาฯ แต่ละแห่งจะทำการประชาสัมพันธ์แก่นักเรียน นักศึกษาและผู้สนใจให้เข้าศึกษาโครงการสัมฤทธิ์บัตรกับมหาวิทยาลัย นอกจากนี้ ศูนย์วิทยพัฒนาฯ ยังจัดทำโครงการบริการวิชาการโดยการจัดอบรมให้ความรู้ตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นร่วมกับหน่วยงานในพื้นที่ เช่น หน่วยงานการศึกษานอกโรงเรียนโดยจัด

กิจกรรมให้ความรู้แก่ประชาชน เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีการเผยแพร่ความรู้ข่าวสารผ่านสถานีวิทยุกระจายเสียงในท้องถิ่นอีกด้วย สำหรับเรื่องหลังเรียนรู้ ศูนย์วิทยุพัฒนาฯ ทุกแห่งมีห้องสมุดที่มีเอกสารหลากหลายชนิดให้บริการแก่นักศึกษาและประชาชนทั่วไป

3) หลักสูตรหรือโปรแกรมการศึกษาต่อเนื่องที่ศูนย์วิทยุพัฒนาจัดหรือสนับสนุนการศึกษาต่อเนื่อง

ศูนย์วิทยุพัฒนารับนโยบายประชาสัมพันธ์โครงการสัมฤทธิ์บัตรและโครงการบริการวิชาการแก่สังคมที่ศูนย์วิทยุพัฒนามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช จัดเองที่สาขาวิชาจัด ซึ่งมาใช้บริการที่ ศูนย์วิทยุพัฒนาฯ โดยใช้งบประมาณแผ่นดินที่กองแผนงานเป็นผู้ดำเนินการ เช่น การอบรมคอมพิวเตอร์เบื้องต้นสำหรับนักปกครองท้องถิ่น กำหนดผู้ใหญ่บ้านยุคประเทศไทย 4.0 การอบรมทำแผนพัฒนาชุมชน การอบรมการนวดแผนไทย การอบรมทำสบู่ การอบรมการจับผ้าโตะอาหารในงานต่าง ๆ มีการประสานงานกับสำนักการศึกษาต่อเนื่องมาจัดอบรมโปรแกรมเอกซ์เซล (Excel) สำหรับสหกรณ์ครูเช่นกรณีของจังหวัดนครสวรรค์ หลักสูตรการส่งเสริมอาชีพการนวดแผนไทย การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ เช่น วิถีข้าววิถีคนที่ทำให้ความรู้กับนักเรียนโดยปราชญ์ชาวบ้านเรื่องการปลูกข้าว เป็นต้น การอบรมการใช้คอมพิวเตอร์ในการสืบค้นข้อมูลให้กับประชาชนทั่วไป การอบรมภาษาอังกฤษพื้นฐาน การอบรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสืบค้นข้อมูล การอบรมการใช้ Google Map เป็นต้น นอกจากนี้ ศูนย์วิทยุพัฒนาแต่ละแห่งยังมีตัวอย่างหลักสูตร ดังต่อไปนี้

ศูนย์วิทยุพัฒนาฯ เพชรบุรี มีหลักสูตรที่เป็นความร่วมมือกับสำนักการศึกษาต่อเนื่องไปจัดให้บริการในจังหวัดเครือข่ายความรับผิดชอบ หลักสูตรที่เป็นความร่วมมือกับสำนักบรรณสารที่ไปจัดในมุมห้องสมุดประชาชน เป็นต้น

ศูนย์วิทยุพัฒนาฯ นครสวรรค์มีบอร์ดประชาสัมพันธ์สัมฤทธิ์บัตร การแนะนำการศึกษาแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลายที่ลงทะเบียนสัมฤทธิ์บัตรเพื่อเอาความรู้ไปใช้ในการศึกษาวิชาสามัญในโรงเรียน

ศูนย์วิทยุพัฒนาฯ นครศรีธรรมราช มีการแนะนำการใช้การใช้คอมพิวเตอร์กับกลุ่มแม่บ้าน หรือชุมชนมาจัดฝึกอบรมเรื่องไอทีที่ ศูนย์วิทยุพัฒนาฯ มีการจัดกิจกรรมแนะนำเศรษฐกิจพอเพียงแก่ผู้นำชุมชน นักเรียน หรือผู้สนใจทั่วไป หลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับสถานประกอบการ โรงเรียน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ศูนย์วิทยุพัฒนาฯ ยะลา มีการจัดอบรมที่ไม่ใช่งบประมาณของมหาวิทยาลัยโดยการอาศัยความร่วมมือกับคนในชุมชน เช่น การอบรมการใช้คอมพิวเตอร์ในการสืบค้นข้อมูลให้กับประชาชนทั่วไป การอบรมภาษาอังกฤษพื้นฐาน 20-30 ชั่วโมง โดยเชิญวิทยากรที่เป็นอาจารย์จากมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา มาสอน ซึ่งเป็นวิทยากรที่เป็นศิษย์เก่าคือ อาจารย์ ดร.วิจิต เรื่องแป้นซึ่งมีจิตอาสาสอนโดยไม่มีค่าใช้จ่าย เป็นความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏ ยะลาและ ศูนย์วิทยุพัฒนาฯ ยะลา โดยจัดที่ ศูนย์วิทยุพัฒนาฯ บริเวณห้องสมุด หรือจัดที่ห้องเรียนของมหาวิทยาลัย ดำเนินการมาแล้ว 3 ปีเป็นความร่วมมือของหน่วยงานในชุมชน เช่น สำนักการศึกษาต่อเนื่อง มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เป็นต้น มีการอบรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสืบค้นข้อมูลให้กับนักศึกษาทั่วไป โดยทำบันทึกความเข้าใจ (MOU) กับวิทยาลัยชุมชน การอบรมการใช้ Google

Map ให้แก่เรือนจำ ห้องสมุดประชาชนที่เป็นศูนย์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชมีการจัดหลักสูตรที่ใช้งบประมาณจากงานส่งเสริมและบริการการศึกษา โดยการใช้งบประมาณเครือข่าย

4) กลยุทธ์ในการจัดบริการการศึกษาต่อเนื่องหรือสนับสนุนการศึกษาต่อเนื่อง

(1) เป้าหมาย เป้าหมายคือ บริการประชาชนในพื้นที่อย่างกว้างขวาง และทั่วถึงคือ ประชาชนในพื้นที่ ประชาชนทั่วไปที่สนใจเมื่อไปออกหน่วยเคลื่อนที่กับจังหวัด ประชาชนทั่วไปที่เป็นกลุ่มเฉพาะ กลุ่มที่ทำงานแล้ว ผู้สนใจนำความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิต เพิ่มวิทยฐานะ เพิ่มความรู้ ผู้สูงอายุ ผู้นำชุมชน เด็กมัธยมต้นและมัธยมปลายให้เรียนสัมฤทธิ์บัตรเพื่อช่วยในการเรียนวิชาสามัญ และเป็นการใช้เวลาให้เป็นประโยชน์

(2) การกำหนดแผนงาน/แผนปฏิบัติการ การกำหนดแผนของ ศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชมีหลายรูปแบบ เช่น

- ก่อนจัดกิจกรรม ศูนย์วิทยพัฒนาฯ จะมีหนังสือไปยังหน่วยงานต่างๆ กลุ่มกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถ้ามีจำนวนผู้สนใจเป็นไปตามเป้าหมายจึงจะของบประมาณแผ่นดินจากกองแผนงาน

- การรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้ข้อมูลโครงการบริการวิชาการแก่สังคมที่ชัดเจน เพื่อจะได้จัดทำหลักสูตรตามความต้องการของชุมชน

- การกำหนดแผนงานในการทำงานตามปกติ เช่น การจัดรายการวิทยุโทรทัศน์ การจัดโครงการสัมฤทธิ์บัตร เป็นต้น

- การกำหนดหัวข้อในการจัดกิจกรรมจากผู้รับบริการหรือจากการประชุมประจำเดือน หรือจากผู้ที่เกี่ยวข้อง

- เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบจะเป็นผู้วางแผนตามกรอบเวลา และกลุ่มเป้าหมาย เช่น ผู้สูงอายุ นักศึกษา ชาวบ้าน เป็นต้น

การกำหนดแผนตามกลุ่มเป้าหมาย เช่น ถ้าเป็นโรงเรียนจะเข้าไปประชาสัมพันธ์ในช่วงเปิดภาคการศึกษา เป็นต้น การกำหนดแผนการดำเนินการโดยการจัดทำแผนปฏิบัติงานเป็นรายปีทุกปี

ศูนย์วิทยพัฒนาต้องเขียนโครงการ/แผนงานส่งไปที่กองแผน แจ้งกำหนดการ งบประมาณที่ใช้ตามแบบของงบประมาณของกองแผน ทั้งนี้การจัดทำแผนต้องสอดคล้องกับนโยบายของประเทศและนโยบายของมหาวิทยาลัย

(3) การนำนโยบายหรือแผนไปสู่การปฏิบัติ การนำนโยบายหรือแผนไปสู่การปฏิบัติของศูนย์วิทยพัฒนาฯ ในการจัดบริการการศึกษาต่อเนื่องในกรณีโครงการสัมฤทธิ์บัตร ศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชต้องการประสานงานกันก่อน โดยสำนักการศึกษาต่อเนื่อง และศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชต่างต้องมีแผนของตนเอง สำนักการศึกษาต่อเนื่องต้องวางแผนแล้วแจ้งมายัง ศูนย์วิทยพัฒนาฯ ซึ่งศูนย์วิทยพัฒนาฯ จะวางแผนให้สอดคล้องกัน แล้วดำเนินการไปตามแผน หลังจากนั้นจึงรายงาน

ผลการดำเนินการไปที่สำนักงานการศึกษาต่อเนื่อง ส่วนในกรณีโครงการที่ศูนย์วิทย์พัฒนาของบประมาณการบริการวิชาการแก่สังคมนั้น กองแผนมีการกำหนดนโยบายมายัง ศูนย์วิทย์พัฒนามหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราชซึ่งศูนย์วิทย์พัฒนาจะประชุมผู้รับผิดชอบ แล้วจัดทำโครงการให้สอดคล้องกับแผนงานที่กองแผนกำหนด ถ้าได้รับงบประมาณสนับสนุน ผู้อำนวยการจะมอบมอบงานส่งเสริมและบริการการศึกษาซึ่งมีนักแนะแนวอยู่ไปดำเนินการวางแผนโดยต้องมีกลุ่มเป้าหมายและ วัตถุประสงค์ที่ชัดเจน รวมถึงผลที่จะได้รับต้องตอบได้อย่างชัดเจน แล้วจัดตามกำหนดการ แจกกองแผนว่า จะจัดเมื่อใด มีกลุ่มเป้าหมายใด จำนวนเท่าใด

5) วิธีการ/สื่อในการจัดบริการการศึกษาต่อเนื่องหรือสนับสนุนการศึกษาต่อเนื่อง

การจัดบริการการศึกษาต่อเนื่องหรือสนับสนุนการศึกษาต่อเนื่อง ศูนย์วิทย์พัฒนาใช้สื่อบุคคล วิทยุกระจายเสียง สื่อสิ่งพิมพ์ ป้ายนิเทศ บอร์ดขนาดเล็ก แผ่นไว้นิล แผ่นพับ มีเจ้าหน้าที่ของ ศูนย์วิทย์พัฒนามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชรับผิดชอบ มีการอบรมแบบเผชิญหน้า อินเทอร์เน็ต เอกสาร การอบรมที่มีการบรรยาย และการไปลงพื้นที่ โดยศึกษานอกสถานที่ถ้าเป็นหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง ใช้วิทยากรท้องถิ่น ถ้าเป็นหลักสูตรไอทีใช้คอมพิวเตอร์ที่ ศูนย์วิทย์พัฒนามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ใช้สื่อเฟซบุ๊ก ไลน์ เว็บไซต์ ถ้าเป็นการบรรยายจะใช้วิทยากรที่เก่ง มีการถ่ายทอดและการนำเสนอที่ดี อาจโดยวิทยากรในพื้นที่หรือต่างถิ่น มีการจัดสัมมนาการมาเสริม อาจเป็นเกม การแข่งขันถ้ากลุ่มเป้าหมายเป็นเด็ก การจัดโครงการดูกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้สื่อที่หลากหลาย

6) กลุ่มเป้าหมายของการจัดบริการการศึกษาต่อเนื่องหรือสนับสนุนการศึกษาต่อเนื่อง

ผู้อำนวยการศูนย์วิทย์พัฒนากล่าวถึงกลุ่มเป้าหมายของการศึกษาต่อเนื่องที่ให้บริการอยู่ในปัจจุบันว่า ประกอบด้วยกลุ่มประชาชนทั่วไป กลุ่มที่ทำงานแล้ว ผู้สนใจนำความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิต เพื่อเพิ่มวิทยฐานะ เพิ่มความรู้ ผู้สูงอายุ นักเรียนมัธยมปลาย ปวช.ปวส. เยาวชน พลดารวจผู้สอบเป็นสัญญาบัตรที่เรียนสัมฤทธิ์บัตรเพื่อไปใช้ในการสอบเลื่อนเป็นสัญญาบัตร กลุ่มแม่บ้าน ผู้นำชุมชน บุคคลที่สนใจในท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น องค์การปกครองท้องถิ่น ชุมชนกลุ่มด้อยโอกาส ผู้ที่ทำอาชีพเฉพาะในบางพื้นที่ เช่น การทำโฮมสเตย์ที่ต้องการการอบรมเรื่องภาษา คนทำธุรกิจที่ต้องการอบรมการทำธุรกิจโดยใช้ E-Commerce การขายตรง (direct sale) ความรู้ในการทำอาหาร ผู้สูงอายุที่ต้องการความรู้เรื่องกฎหมาย โดยเฉพาะกฎหมายมรดก ผู้นำเข้าและส่งออกต้องการการอบรมเรื่องการทำธุรกิจนำเข้าและส่งออก เป็นต้น

7) การประเมินผลการศึกษาต่อเนื่องหรือสนับสนุนการศึกษาต่อเนื่อง

การประเมินผลผู้รับบริการ มีทั้งการประเมินระหว่างการอบรม การประเมินเมื่อเสร็จสิ้นการอบรม โดยใช้แบบสอบถาม การสอบถามความพึงพอใจเกี่ยวกับเนื้อหา วิทยากร สื่อ สถานที่และบริการรวมทั้งความต้องการในการจัดหลักสูตร การใช้ QR Code มี Line Group ของสัมฤทธิ์บัตร การใช้การสังเกต การใช้แบบประเมินแบบซีพี (CIPP Model)

การประเมินแบบออนไลน์สำหรับหลักสูตรออนไลน์ ถ้าเป็นหลักสูตรแบบเผชิญหน้าจะประเมินโดยใช้แบบทดสอบ และมีการติดตามหลังการอบรมไปประมาณ 3-6 เดือนว่า นำความรู้ไปทำอะไรบ้าง มีผลต่ออาชีพและสังคมอย่างไร ไม่ใช่ประเมินหลังการอบรมอย่างเดียว เพราะจะได้นำมาปรับปรุงหลักสูตรหรือการจัดการอบรม

การประเมินหลักสูตร/โปรแกรม ดำเนินการโดยสอบถามความคิดเห็นของประชาชนผู้รับบริการและการติดตามผลการนำไป ใช้โดยใช้แบบสอบถามเป็นรายบุคคล ถ้านำไปใช้ได้แสดงว่า หลักสูตรประสบความสำเร็จ การขอความอนุเคราะห์หน่วยงานที่เกี่ยวข้องตอบแบบประเมินว่า มีความต้องการการอบรมอะไร หรือต้องปรับปรุงอะไร เช่น โรงเรียนมัธยม โรงเรียนอาชีวศึกษา เป็นต้น การใช้การสังเกต การใช้ QR Code การใช้แบบประเมินแบบ CIPP Model การประเมินจากผู้เข้ารับการอบรมแบบ 360 องศา ซึ่งรวมการประเมินวิทยากรด้วย กลุ่มวิทยากรควรประเมินตนเองด้วยหลังการจัดโครงการโดยมาร่วมกันประเมิน

ข้อเสนอแนะสำหรับการจัดการศึกษาต่อเนื่อง

ผู้อำนวยการศูนย์วิทยพัฒนามีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวิธีการและสื่อในการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ดังนี้

1) ควรใช้ smart phone สำนักการศึกษาต่อเนื่องไม่ควรใช้เอกสารมากนัก เนื่องจากสื่อออนไลน์กับโทรศัพท์มือถือกำลังเป็นที่นิยม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชต้องปรับสื่อให้เป็นสื่อสังคม (social media) มากขึ้น

2) หลักสูตรควรเป็นออนไลน์ที่ให้ความรู้ซึ่งสะดวกแก่ผู้ที่สนใจ ศึกษาได้เป็นรายคน โดยไม่ต้องเดินทางไปอบรม โดยอาจให้มีการทดลองใช้บริการก่อน ต้องมีออนไลน์โดยเน้นการลงทะเบียนแบบออนไลน์ เพราะปัจจุบันชาวบ้านมีโทรศัพท์มือถือกันเป็นส่วนใหญ่ ควรทำเป็นแอปพลิเคชัน (App) ดีที่สุด ปัจจุบันที่สำนักการศึกษาต่อเนื่องให้บริการอยู่มักเป็นแบบเผชิญหน้า และอาจจัดถ้ามีจำนวนผู้สมัครใช้บริการไม่ถึงจุดคุ้มทุน ไม่ควรยึดติดกับรูปแบบเดิม ๆ ต้องมีจำนวนผู้เข้ารับการอบรมขั้นต่ำ อาจทำแบบบริษัทเอกชน เช่น Skill Line ที่จัดเป็นหลักสูตรออนไลน์ ผู้สนใจไม่จำเป็นต้องสมัครตามกำหนดการที่จะจัด สามารถเข้ารับการอบรมได้เลยตามที่ตนต้องการ ควรเป็นหลักสูตรสั้น ๆ 30-50 ชั่วโมงที่เรียนคนเดียวก็ได้ จะเรียนเมื่อใดก็ได้

3) ควรเป็นโครงการที่เน้นทักษะและการปฏิบัติจริง อาจจัดแบบเผชิญหน้าบ้าง หรือจัดควบคู่แบบออนไลน์โดยไม่เน้นการบรรยายมาก ให้เน้นกิจกรรมแบบมีส่วนร่วม และตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้บริการ เช่น วิธีการเพาะเห็ด เป็นต้น ให้เน้นการปฏิบัติจริง ทำได้ ควรเป็นหลักสูตรที่ประชาชนชื่นชอบ

4) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชต้องมีนโยบายศึกษาความต้องการของกลุ่มเป้าหมายทุกช่วงอายุ และอาชีพ สำนักการศึกษาต่อเนื่องควรเน้นหลักสูตรการพัฒนาศักยภาพของกระทรวงต่าง ๆ เพราะมีงบประมาณในการพัฒนานี้ โดยเสนอโครงการเข้าไป เพราะปัจจุบันงบประมาณพัฒนาศักยภาพกระจายไปตามกระทรวงต่าง ๆ แล้วไปทำ MOU กับกระทรวงที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะในการกำหนดนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ศูนย์วิทยพัฒนาควรเข้าร่วมด้วย

5) ต้องมีการสำรวจข้อมูลของท้องถิ่น (big data) โดยเจ้าหน้าที่ของศูนย์วิทยพัฒนาแล้วจึงกำหนด

หลักสูตร/โปรแกรม โดยต้องมีการเก็บข้อมูลเรื่องความต้องการช่องทางที่เข้าถึงได้ อาจจัดเป็นหลักสูตรแบบเผชิญหน้าและออนไลน์ไปพร้อมกัน

6) กลุ่มเป้าหมายในส่วนกลางและภูมิภาคจะแตกต่างกัน ในส่วนกลางมักเป็นหลักสูตรที่ต้องการการเสริมเติมเต็ม แต่หลักสูตรในส่วนภูมิภาคต้องการหลักสูตรที่ใกล้ชิด สามารถนำไปใช้ได้ สำนักการศึกษาต่อเนื่องควรมีนโยบายให้ ศูนย์วิทยพัฒนาฯ หาข้อมูล ซึ่งสำนักการศึกษาต่อเนื่องอาจจัดหลักสูตรเป็น 2 แบบคือ หลักสูตรที่เหมาะสมกับส่วนกลาง และหลักสูตรที่เหมาะสมกับภูมิภาค ซึ่งควรเป็นหลักสูตร ต่าง ๆ ที่น่าสนใจ เหมาะกับท้องถิ่น หลักสูตรที่ดียังไม่ทั่วถึงภูมิภาค หลักสูตรที่จัดควรเป็นเรื่องที่กำลังเป็นสิ่งที่สนใจกัน และทันสมัย

ตอนที่ 2 สภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการศึกษาต่อเนื่องของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

1) สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาต่อเนื่องของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

2) สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาต่อเนื่องของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชตามความคิดเห็นของประชาชนผู้รับบริการ

2.1 สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาต่อเนื่องของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

ในตอนี่ 2.1 นี้คณะผู้วิจัยจะนำเสนอข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อ เนื่องและการศึกษาทางไกล จำนวน 10 คน ผลการสัมภาษณ์สรุปได้ ดังนี้

1. ด้านโครงสร้างหน่วยงานที่รับผิดชอบ

1) หน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาต่อเนื่องของมหาวิทยาลัย จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิฯ เกี่ยวกับหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาต่อเนื่องของมหาวิทยาลัย ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นเป็น 3 แนวทาง ดังนี้

(1) ให้สำนักการศึกษาต่อเนื่องรับผิดชอบ ซึ่งในอนาคตอาจเปลี่ยนชื่อเป็นสำนักการศึกษาตลอดชีวิตที่ดูแลการศึกษาแบบ Informal Education แต่อาจต้องมีสาขาวิชา ศูนย์วิทยพัฒนาฯ มาร่วมด้วย

(2) สาขาวิชาต้องเป็นหลักในการจัดหลักสูตรหรือโครงการการศึกษาต่อเนื่อง ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการวิชาการและมีหน่วยงานหลักที่ทำหน้าที่บริหารจัดการ เช่น สำนักการศึกษาต่อเนื่อง

(3) การจัดตั้งหน่วยงานรับผิดชอบโดยตรงเป็นหน่วยงานที่เป็นอิสระ โปร่งใส มีธรรมาภิบาล โดยมีโครงสร้างการบริหารงานรับผิดชอบการจัดหลักสูตรฝึกอบรมโดยเฉพาะ แบ่งออกเป็นฝ่ายต่าง ๆ เช่น ฝ่ายการเรียนรู้ตลอดชีวิต (รับผิดชอบหลักสูตรใหม่ ๆ ประกาศนียบัตรระยะสั้น) ฝ่ายฝึกอบรมองค์กรภาครัฐ (รับผิดชอบประสานกับหน่วยพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ภาครัฐ) ฝ่ายฝึกอบรมองค์กรภาคธุรกิจ ฝ่ายฝึกอบรมองค์กรในลักษณะ

พิเศษ (มหาวิทยาลัยนอกระบบ สถาบันพระปกเกล้า องค์กรเพิ่มผลผลิต ฯลฯ) และฝ่ายบริหารกลาง (สำนักงานเลขานุการ)

2) คณะกรรมการการศึกษาต่อเนื่องในระดับมหาวิทยาลัย ในการจัดการศึกษาต่อเนื่องของมหาวิทยาลัย ผู้ทรงคุณวุฒิฯ ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ควรมีคณะกรรมการการศึกษาต่อเนื่องในระดับมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นคณะกรรมการที่กำหนดนโยบายหรือควบคุมการดำเนินการ (Policy หรือ Governing Board) ควรเป็น Flat Organization คณะกรรมการมีวาระ 2 ปี คณะกรรมการการศึกษาต่อเนื่องมีอธิการบดีเป็นประธาน ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกที่มีความรู้หรือความเชี่ยวชาญด้านการศึกษาต่อเนื่อง และกรรมการที่เป็นตัวแทนมาจากสาขาวิชา และสำนัก/สถาบันที่เกี่ยวข้อง ผู้อำนวยการสำนักการศึกษาต่อเนื่องเป็นเลขานุการ คณะกรรมการการศึกษาต่อเนื่องมีอำนาจหน้าที่กำหนดเป้าหมายและทิศทางการจัดการศึกษาต่อเนื่องให้คำแนะนำ ปรีกษา ให้ข้อเสนอแนะต่อผลการดำเนินงานของสำนักฯ สร้างระบบการรับรองวุฒิบัตรให้เทียบโอนเป็นหน่วยกิตไปยังวิชาในสาขาวิชาได้ ส่วนในระดับสาขาวิชาควรมีคณะกรรมการการศึกษาต่อเนื่องมีอำนาจหน้าที่ในการดูแลการจัดการศึกษาต่อเนื่อง สาขาวิชาทุกศาสตร์ควรวิเคราะห์ตัวเองเพื่อพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นที่ไม่ต้องใช้เวลามากนัก เรียนรู้ได้รวดเร็ว

3) การกำหนดเจ้าหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการจัดการศึกษาต่อเนื่องของมหาวิทยาลัย สำนักการศึกษาต่อเนื่องหรือสำนักการศึกษาตลอดชีวิตควรมีบุคลากรสายวิชาการเช่นเดียวกับสำนักทะเบียนและวัดผล และสำนักเทคโนโลยีการศึกษาเพื่อจัดทำ Modular Coursework เพื่อพัฒนา Coursework แล้วนำเสนอผ่านสภาวิชาการไปสู่สภามหาวิทยาลัย

เจ้าหน้าที่ของสำนักการศึกษาต่อเนื่องควรทำหน้าที่ในลักษณะเป็นศูนย์การศึกษาต่อเนื่องแยกออกมา มีหัวหน้าศูนย์ และผู้ปฏิบัติงานมาดูแลโดยเฉพาะ มีโปรแกรมเมอร์เพื่อจัดระบบ วิธีการสืบค้น การให้สัมฤทธิบัตร ต้องมีการทดสอบเพื่อให้สามารถรวบรวมเป็นหน่วยกิตเพื่อการเทียบโอนได้หากต้องการในอนาคต ต้องมีหน้าที่หาลูกค้า จัดบริการรับผิดชอบ ในระดับสาขาวิชาควรมีเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่อง ส่วนในระดับศูนย์วิทยพัฒนาฯ ให้มีเจ้าหน้าที่มีนักการศึกษาต่อเนื่อง หรือมอบให้นักแนะแนวดูแลและออกไปแนะแนวหลักสูตรของสำนักการศึกษาต่อเนื่อง

2. ด้านนโยบาย

1) การกำหนดนโยบายสำหรับการศึกษาต่อเนื่อง ผู้ทรงคุณวุฒิฯ ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า มหาวิทยาลัยควรมีการกำหนดนโยบายสำหรับการศึกษาต่อเนื่องเป็นการเฉพาะ และควรมีนโยบายให้การศึกษาแก่บุคคลทุกกลุ่มอายุโดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุควรเน้นมากขึ้น

2) การพัฒนานโยบายการศึกษาต่อเนื่อง ผู้ทรงคุณวุฒิฯ ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ควรมีคณะกรรมการการศึกษาต่อเนื่องที่อธิการบดีเป็นประธานเพื่อทำให้เกิดนโยบายที่มีความชัดเจนขึ้น ควรมีผู้แทนจากหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องมาร่วมกำหนดนโยบาย อาจกำหนดนโยบายโดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิระดับชาติ ผู้รับบริการ และผู้ให้บริการมาระดมสมอง โดยพิจารณาความต้องการของประชาชนเป็นหลักเพื่อให้การจัด

การศึกษาต่อเนื่องได้ตอบสนองต่อคนทุกเพศ ทุกวัย ไม่จำกัดอายุ และพื้นฐานการศึกษาที่ต้องการหาความรู้เพิ่มเติม นโยบายควรสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย ที่เน้นการส่งเสริมการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต หลักสูตรควรตอบสนองต่อประชาคมอาเซียน ตอบสนองการแข่งขันของประเทศ และหลักสูตรที่ยืดสมรรถนะ (work-based) หลักสูตรที่ทันสมัย มีตำราที่มีมาตรฐานประกอบ การดำเนินการศึกษาต่อเนื่องต้องมีระบบการบริหารจัดการที่ชัดเจน ความเป็นอิสระ การตลาดและการประชาสัมพันธ์ต้องชัดเจน

3. ด้านหลักสูตร/โปรแกรมการศึกษาต่อเนื่อง

1) **หลักสูตร/โปรแกรมการศึกษาต่อเนื่องที่ควรจะมี** ควรเป็นหลักสูตรฝึกอบรมทั่วไปที่เน้นทักษะสามารถนำไปเป็นหลักฐานใช้ในการทำงานได้ อาจจัดเป็นหลักสูตรอิสระแล้วสามารถนำไปเทียบโอนได้ในอนาคต เป็นหลักสูตรที่นำไปใช้งานได้จริง ๆ หลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องสามารถนำไปเทียบโอนเข้าสู่อะกาศศึกษาระดับต่าง ๆ ได้ หลักสูตรอาจแยกตามกลุ่มวัย เช่น กลุ่มวัยทำงาน กลุ่มผู้สูงอายุ เป็นต้น และอาจทำหลักสูตรเป็น MOOC หลักสูตรควรเน้น 1) การปฏิบัติหน้าที่ในราชการ และ 2) นักประดิษฐ์ นักคิด สอนให้สามารถประดิษฐ์ คิดค้น พัฒนานวัตกรรมได้ หลักสูตรต้องตอบสนองนโยบายรัฐบาลและความต้องการของประชาชน หลักสูตรต้องเน้นการพัฒนาตนเอง ไม่มุ่งหวังปริญญา ให้ประกาศนียบัตร แต่ในอนาคตถ้าต้องการปริญญาบัตรสามารถสะสมหน่วยกิตและนำไปเทียบโอนเป็นหน่วยกิตได้ หรือเป็นหลักสูตรที่นำไปเสริมส่วนที่ประชาชนผู้รับบริการกำลังเรียนอยู่ก็ได้ หลักสูตรทั้งหมดเพื่อพัฒนาทุนมนุษย์และส่งเสริมเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต

หลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องควรเรียนไปได้เรื่อย ๆ เมื่อเรียนแล้วอาจหยุดพักได้หากมีความจำเป็นและกลับมาเรียนใหม่ได้เมื่อมีความพร้อม หรืออาจเป็นหลักสูตรจากความต้องการของหน่วยงาน ควรเป็นหลักสูตรแบบผสม (blended learning) ทำเป็นโมดูล (modular system) ร่วมกับการเผชิญหน้าแบบประสบการณ์วิชาชีพ

ศูนย์การศึกษาต่อเนื่องในสำนักการศึกษาต่อเนื่องอาจเหมือนเป็น Google เป็นแหล่งให้ความรู้บน Cloud ให้มีทุกเรื่อง ให้ศึกษาเป็นเรื่อง ๆ แล้วประกอบกันเป็นวิชา หรือหลักสูตร ควรเป็นหลักสูตรแบบเปิด ไม่ต้องกำหนดว่า ต้องเป็นวิชาเฉพาะ อาจไม่ได้กำหนดเป็นหลักสูตร เป็น Open learning และเป็น Open curriculum วิชาต้องเหมาะสม ทันสมัย ใช้งานได้จริง โดยหาวิทยากรที่เกี่ยวข้อง แล้วรวบรวมองค์ความรู้เพื่อไปทำให้ใช้งานได้จริง ขึ้นกับแต่ละงาน แต่ มหาวิทยาลัยต้องเตรียมเป็นวิชา แล้วให้ประชาชนผู้รับบริการมาเลือก (shopping) นำไปใช้อาจมีการ link กับแหล่งอื่นที่ทำเป็นบันทึกความเข้าใจ (MOU) กัน โดยมหาวิทยาลัยอาจไม่ต้องผลิตทั้งหมด แต่มาใช้ link กับแหล่งอื่น

2) **วิธีการจัดหลักสูตร/โปรแกรมการศึกษาต่อเนื่อง** ควรจัดหลักสูตรควรระยะสั้นให้ประกาศนียบัตร และหลักสูตรระยะยาวที่เป็นสัมฤทธิ์บัตรที่มีการวัดและประเมินผล ถ้าเป็นหลักสูตรที่พัฒนาทักษะอาจเชิญวิทยากรชาวบ้านหรือท้องถิ่น การเรียนอาจเรียนด้วยตนเอง โดยใช้สื่อดิจิทัลแต่ต้องขึ้นกับกลุ่มประชาชนผู้รับบริการ เป้าหมาย ลักษณะของวิชา อาจเป็นแบบเผชิญหน้า สื่อประสม หรือการฝึกอบรมแบบ e-learning

ฯลฯ ถ้าเป็นหลักสูตรเน้นทักษะต้องเน้นการฝึกปฏิบัติ มีตำราและซีดีประกอบ อาจใช้มัลติมีเดีย เทคโนโลยี สารสนเทศ โทรศัพท์มือถือ อาจใช้สื่อสิ่งพิมพ์ได้บ้าง ขึ้นกับหลักสูตร ทุกหลักสูตรต้องสามารถนำมาเทียบเคียงให้เกิดการยอมรับ นำมานับเป็นเครดิตได้ มหาวิทยาลัยอาจร่วมจัดกับหน่วยงานภายนอกที่เป็นมืออาชีพ หรือหน่วยงานที่สำคัญของชาติ ในรูปการร่วมจัด (partnership) หรือร่วมให้ประกาศนียบัตร (co-certificate)

หลักสูตรควรกระชับ เนื้อหาแน่น และเป็นแบบผสม (blended learning) อาจเป็นหลักสูตร 1) แบบเผชิญหน้าแล้วแต่วัตถุประสงค์ของหลักสูตร 2) ออนไลน์ (on-line) ใช้การศึกษาทางไกลที่เป็นจุดเด่นของ มหาวิทยาลัย เช่น เป็นชุดการเรียนรู้ (learning package) ให้ผู้ศึกษาศึกษาล่วงหน้าเพื่อให้มี self-learning ซึ่งเป็นปรัชญาของ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช อาจให้มีทางเลือกสำหรับ (1) ประชาชนผู้รับบริการที่มีเวลามาก และ 2) ประชาชนผู้รับบริการที่ไม่มีเวลามาก และ (3) ออนไลน์ที่มีการให้ข้อมูลป้อนกลับ (feedback online) แล้วมาเผชิญหน้า โดยทั้ง 3 รูปแบบออนไลน์ต้องมีแบบเผชิญหน้าร่วมด้วย

4. ด้านกลยุทธ์

1) เป้าหมายของการศึกษาต่อเนื่องของมหาวิทยาลัย ควรเปลี่ยนจากเดิมที่เน้นสิ่งให้ผู้ให้บริการมีอยู่ ซึ่งเป็นอุปทาน (supply side) มาเป็นสิ่งที่ผู้รับบริการต้องการซึ่งเป็นอุปสงค์ (demand side) ต้องเน้นประชาชนทั่วไป ต้องสนองนโยบายรัฐบาล และความต้องการของประชาชนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคม ละเอียดปัญญา เน้นการศึกษาตลอดชีวิต (Life-Long Learning) ทุกคนศึกษาได้หมด ทุกสถานภาพ ไม่จำกัด อายุและพื้นฐานการศึกษา ส่วนการวัดผลต้องมาพิจารณาขึ้นกับแต่ละหลักสูตร ต้องตอบสนองต่อวิสัยทัศน์ของ มหาวิทยาลัย การสร้างให้คนอยู่ได้ในสังคมปัจจุบัน เป็นมหาวิทยาลัยเพื่อปวงชน (People University) เน้นการให้ความรู้ ความเท่าทันของผู้ศึกษาต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยและสังคมโลก

2) กลุ่มเป้าหมายของการศึกษาต่อเนื่อง กลุ่มเป้าหมายควรประกอบด้วย ประชาชนทั่วไป ผู้สูงวัย บุคลากรของหน่วยงานภาครัฐ บุคลากรหน่วยงานภาครัฐกิจเอกชน บุคลากรหน่วยงานลักษณะพิเศษ นักศึกษา นักเรียนที่ต้องการศึกษานอกชั้นเรียนตอบสนองตามกลุ่มวัย และอาชีพ เช่น การศึกษาของวัยทำงาน วัยสูงอายุ วัยเด็ก วัยรุ่น เป็นต้น จะแตกต่างกัน โดยอาจร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ควรเป็นการศึกษาในระยะสั้น โดยใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ และเป็นหลักสูตรที่เป็นที่สนใจของประชาชน

3) แผนปฏิบัติการสำหรับการจัดการศึกษาต่อเนื่อง สำนักการศึกษาต่อเนื่องต้องมีแผนปฏิบัติการ ประจำปี แผนปฏิบัติการ อาจเป็นรายไตรมาส แผนระยะ 5 ปี และแผนปฏิบัติการระยะยาว 10 ปี แผนสำหรับผู้สูงอายุ แผนสำหรับเยาวชนรุ่นใหม่ ฯลฯ ให้มีแผนปฏิบัติการที่หลากหลาย อาจต้องดูบริบทของสังคม โดยติดตาม ความต้องการความรู้ของคนในสังคม นโยบายของรัฐบาล นโยบายของมหาวิทยาลัย

4) วิธีการนำนโยบายด้านการศึกษาต่อเนื่องไปสู่การปฏิบัติ สภามหาวิทยาลัยควรมีการกำหนดนโยบาย ไปสู่สาขาวิชาผ่านสภาวิชาการ สภามหาวิทยาลัยต้องกำหนดยุทธศาสตร์ สำนักการศึกษาต่อเนื่องเสนอสภา วิชาการเพื่อรับข้อเสนอแนะ และมีการติดตามในสภาวิชาการ และควรมีคณะกรรมการของมหาวิทยาลัยติดตาม

และประเมินการจัดการศึกษาต่อเนื่องในระดับสาขาวิชา คณะกรรมการต้องมีทั้งด้านการเงินและทรัพยากรบุคคล อาจต้อง renovate ตึกตึกรังให้เป็นสำนักการศึกษาตลอดชีวิต นโยบายต้องกำหนดว่า ต้องจัดการศึกษาต่อเนื่อง และส่งเสริมสร้างแรงจูงใจบุคลากร ต้องมีระบบบริหารจัดการการศึกษาต่อเนื่องที่มีอิสระ ให้สาขาวิชาต่าง ๆ มาร่วมบริหารจัดการ

5. ด้านวิธีการจัดหรือถ่ายทอดความรู้ของหลักสูตร/โปรแกรมของการศึกษาต่อเนื่อง ควรเป็น Blended Course ที่มีทั้งการศึกษาด้วยสื่อเป็น Module และการเผชิญหน้ากับวิทยากร ให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายและลักษณะของหลักสูตร ต้องเรียนแบบผสมผสาน เน้นให้เรียนด้วยตนเองให้มากที่สุด (ร้อยละ 70-80) ส่วนที่เหลือให้เผชิญหน้าแบบมีปฏิสัมพันธ์กับวิทยากร ควรเน้นการศึกษาจากสื่อที่เป็น Interactive Media สื่อที่เป็นเทคโนโลยีสารสนเทศ อินสตราแกรม เฟซบุ๊ก ไลน์ smart phone ฯลฯ อาจมีช่องสัญญาณโทรทัศน์ที่สามารถมาเปิดดูย้อนหลังได้เมื่อมีเวลา สามารถเผชิญหน้ากับวิทยากรผ่านสื่อได้แบบมีปฏิสัมพันธ์ อาจศึกษาเป็นกลุ่ม หรือเป็นรายบุคคลก็ได้ ต้องมีการจำกัดจำนวนผู้เข้ารับบริการ ต้องประชาสัมพันธ์หลักสูตรและเน้นจุดขายของหลักสูตร

6. ด้านการประเมินผล

(1) วิธีการประเมินผลประชาชนผู้รับบริการการศึกษาต่อเนื่อง ควรประเมินความพึงพอใจของผู้รับบริการ ประเมินจากการสอบถามหน่วยงานของประชาชนผู้รับบริการ ประเมินการนำความรู้ไปใช้ มีการติดตามผล คุณผลกระทบที่เกิดขึ้น ประเมินผลโดยติดตามความก้าวหน้าของผู้ศึกษา โดยมีข้อมูลพื้นฐานเดิมของผู้ศึกษา แล้วเปรียบเทียบหลังจากที่ศึกษาแล้ว การทดสอบก่อนและหลังการศึกษา โดยอาจประเมินผลทางออนไลน์ ไม่จำเป็นต้องมาเผชิญหน้ากับวิทยากร แต่มีจุดอ่อนคือ การประเมินผลจากประชาชนผู้รับบริการโดยตรง อาจต้องเน้นว่าให้ประชาชนผู้รับบริการต้องตอบเองเพื่อประเมินความรู้จริง ๆ เพื่อหาจุดบกพร่อง อาจใช้หลากหลายวิธี เช่น การสังเกต การตอบคำถาม การฝึกปฏิบัติ การประเมินก่อนและหลังเรียน เป็นต้น

(2) วิธีการประเมินความสำเร็จของหลักสูตร/โปรแกรมการศึกษาต่อเนื่อง ประเมินจากจำนวนผู้เข้ารับบริการ ประเมินเนื้อหาหลักสูตรว่า ตรงกับความต้องการของสังคม ทันต่อเหตุการณ์ของสังคมโลก ประเมินว่าเป็นไปตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของหลักสูตรเพียงใด ควรประเมินทั้งจากผู้จัดและผู้รับบริการ การประเมินผลในระบบแบบ PDCA โดยสภาวิชาการพิจารณาว่า หลักสูตรมีการนำ PDCA มาใช้หรือไม่ ประเมินผลเป็นระยะ แล้วมีการแก้ไข ปรับปรุง หรืออาจใช้หลักการการประเมินคุณภาพภายในและภายนอก ประเมินผลลัพธ์ (output) และผลกระทบ (impact) โดยเฉพาะหลักสูตรที่เป็นวิชาชีพ ดูการมีงานทำ ความก้าวหน้าในอาชีพ การเอาไปใช้ประโยชน์ วิธีการประเมินอาจใช้การประเมินแบบออนไลน์

2.2 สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาต่อเนื่องของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชตามความคิดเห็น ของประชาชนผู้รับบริการ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจาก “แบบสอบถามประชาชนผู้รับบริการเกี่ยวกับสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง” มีดังนี้

(1) ข้อมูลทั่วไปของประชาชนผู้รับบริการการศึกษาต่อเนื่อง ตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของประชาชนผู้รับบริการการศึกษาต่อเนื่อง

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ (n = 530)		
ชาย	221	41.7
หญิง	309	58.3
อายุ (n = 530)		
ต่ำกว่า 36 ปี	241	45.5
36-45 ปี	153	28.9
46-55 ปี	83	15.7
56-60 ปี	13	2.4
60 ปีขึ้นไป	40	7.5
อาชีพ (n = 504)		
รับราชการ	192	38.1
ทำงานบริษัทเอกชน	93	18.5
ธุรกิจส่วนตัว	69	13.7
รับจ้าง	37	7.3
ผู้เกษียณ	34	6.7
พนักงานของรัฐ/พนักงานมหาวิทยาลัย/พนักงาน	24	4.8
ราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ		
ลูกจ้างส่วนราชการ/ลูกจ้างหน่วยงานของรัฐ	16	3.2
แม่บ้าน	6	1.2
อื่น ๆ (นักศึกษา เกษตรกร ครูเอกชน ฯลฯ)	33	6.5

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
การศึกษา (n = 523)		
ต่ำกว่ามัธยมศึกษา	1	0.2
มัธยมศึกษา	20	3.8
มัธยมศึกษาตอนปลายหรือปวช.	90	17.2
ปริญญาตรี	274	52.4
สูงกว่าปริญญาตรี	138	26.4
สถานภาพสมรส (n = 517)		
โสด	259	50.1
แต่งงาน	233	45.1
หย่าร้าง/หม้าย	25	4.8
รายได้ต่อเดือน (n = 529)		
ไม่มีรายได้	1	0.2
ต่ำกว่า 10,000 บาท	58	11.0
10,000 – 20,000 บาท	190	35.9
20,001 – 30,000 บาท	120	22.7
มากกว่า 30,000 บาท	160	30.2

จากตารางที่ 4.1 ประชาชนผู้รับบริการหลักสูตร/โปรแกรมการศึกษาต่อเนื่องเกินกว่าครึ่งเป็นหญิง (ร้อยละ 58.3) และมีอายุต่ำกว่า 36 ปี (ร้อยละ 45.5) ส่วนใหญ่มีอาชีพรับราชการ (ร้อยละ 38.1) การศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีมากที่สุด (ร้อยละ 52.4) และครึ่งหนึ่งมีสถานภาพโสด (ร้อยละ 50.1) มีรายได้อยู่ระหว่าง 10,000-20,000 บาทมากที่สุด (ร้อยละ 35.9)

(2) สภาพการเข้าร่วมกิจกรรมในการศึกษาต่อเนื่อง
 ตารางที่ 4.2 สภาพการเข้าร่วมหลักสูตร/โปรแกรมการศึกษาต่อเนื่อง

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
การเข้าร่วมการศึกษาต่อเนื่องในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา (n = 535)		
ไม่ได้เข้าร่วม	209	39.0
เข้าร่วม	326	61.0
1 หลักสูตร	241	45.0
2 หลักสูตร	46	8.6
3 หลักสูตร	22	4.1
4 หลักสูตร	7	1.3
5 หลักสูตร	5	1.0
มากกว่า 5 หลักสูตร	5	1.0
สาเหตุที่เข้าร่วม (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) (n = 518)		
เพื่อนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาอาชีพปัจจุบัน	387	40.1
เพื่อนำความรู้ไปใช้ในการหารายได้เพิ่มเติม	110	11.4
เพื่อใช้ในการเลื่อนตำแหน่ง	91	9.4
เพื่อหางานใหม่	56	5.8
เป็นความสนใจของตนเอง	286	29.6
อื่น ๆ (โอนชุดวิชาไปเรียนปริญญาตรี เพิ่มเติมความรู้)	35	3.6
วิธีการศึกษาของหลักสูตรที่เข้าร่วม (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) (n = 499)		
แบบเผชิญหน้า	197	30.4
แบบผสมผสานทั้งแบบเผชิญหน้าและเรียนรู้ด้วยตนเอง	257	39.6
การศึกษาแบบออนไลน์	172	26.5
อื่น ๆ (ศึกษาด้วยตนเอง ศึกษาจากการฝึกปฏิบัติ)	23	3.5
ความพึงพอใจต่อหลักสูตรที่เข้าร่วม (n=484)		
พึงพอใจน้อยที่สุด	4	0.8
พึงพอใจน้อย	2	0.4
พึงพอใจปานกลาง	83	17.2
พึงพอมาก	288	59.5
พึงพอใจมากที่สุด	107	22.1

ตารางที่ 4.2 สภาพการเข้าร่วมหลักสูตร/โปรแกรมการศึกษาต่อเนื่อง (ต่อ)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
ประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมหลักสูตรฯ (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ) (n = 510)		
นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน	333	34.5
นำไปพัฒนางานที่ทำอยู่	336	34.9
ได้เงินเดือนสูงขึ้น	31	3.2
ได้รับการเลื่อนตำแหน่ง	70	7.3
ได้งานใหม่	39	4.0
ใช้ในการศึกษาต่อ	146	15.1
อื่น ๆ (เพิ่มพูนความ แนะนำผู้อื่น)	9	0.9
ความสนใจในการสมัครเข้าร่วมหลักสูตรฯ อื่น (n = 507)		
สมัครแน่นอน	268	52.9
ยังไม่แน่ใจ	229	45.2
ไม่สมัคร	10	1.9
ความสนใจของประชาชนผู้รับบริการที่จะแนะนำผู้อื่นให้เข้าร่วม (n = 497)		
แนะนำแน่นอน	371	74.6
ยังไม่แน่ใจ	122	24.6
ไม่แนะนำ	4	0.8
รวม	497	100.0

จากตารางที่ 4. 2 พบว่า ในช่วง 3 ปีที่ผ่านมาประชาชนผู้รับบริการส่วนใหญ่ตอบว่า ได้เข้าศึกษาในหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องมาแล้ว (ร้อยละ 61.0) ในจำนวนนี้ผู้ที่เคยเรียน 1 หลักสูตรมีจำนวนมากที่สุด (ร้อยละ 45.0) หลักสูตรที่ประชาชนผู้รับบริการจำนวนมากเคยเข้าร่วม ได้แก่ สัมฤทธิ์บัตร การเขียนพินัยกรรม/มรดกไทยศึกษา นิติศาสตร์ และการใช้การประยุกต์ใช้ excel ในงานสหกรณ์

สำหรับสาเหตุที่สมัครเข้าร่วมหลักสูตร/โปรแกรมของการศึกษาต่อเนื่องที่มีผู้ตอบมากที่สุดคือ เพื่อนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาอาชีพปัจจุบัน (ร้อยละ 40.1) รองลงมาเข้าร่วมเพราะเป็นความสนใจของตนเอง (ร้อยละ 29.6) และร้อยละ 11.4 เข้าร่วมหลักสูตรเพื่อนำความรู้ไปใช้ในการหารายได้เพิ่มเติม ส่วนประชาชนผู้รับบริการที่สมัครเข้าร่วมหลักสูตรฯ ด้วยเหตุผลเพื่อใช้ในการเลื่อนตำแหน่ง หางานใหม่ และอื่น ๆ มีน้อยกว่าร้อยละ 10

สำหรับวิธีการศึกษาในหลักสูตรที่เข้าร่วมส่วนใหญ่เป็นแบบผสมผสานทั้งการเผชิญหน้าและเรียนรู้ด้วยตนเอง (ร้อยละ 39.6) รองลงมาเป็นแบบเผชิญหน้าอย่างเดียว (ร้อยละ 30.4) และแบบศึกษาด้วยวิธีออนไลน์เพียงร้อยละ 26.5

ในด้านความพึงพอใจต่อหลักสูตรพบว่า ส่วนใหญ่ตอบว่า พึงพอใจมาก (ร้อยละ 59.5) รองลงมาคือพึงพอใจมากที่สุด (ร้อยละ 22.1) แลพึงพอใจปานกลาง (ร้อยละ 17.2)

สำหรับประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมหลักสูตรฯ พบว่า ประชาชนผู้รับบริการตอบว่า นำไปพัฒนางานที่ทำอยู่มากที่สุด (ร้อยละ 34.9) รองลงมาเห็นว่า สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ (ร้อยละ 34.5) และนำไปใช้ในการศึกษาต่อ(ร้อยละ 15.1)

ประชาชนผู้รับบริการเกินกว่าครึ่งหนึ่งตอบว่า สนใจจะสมัครเข้าร่วมหลักสูตรฯ ต่อไปอย่างแน่นอน (ร้อยละ 52.9) ส่วนประชาชนผู้รับบริการเกือบครึ่งที่ยังไม่แน่ใจว่า จะสมัครหรือไม่ (ร้อยละ 45.2) ให้เหตุผลเนื่องจากไม่มีเวลา และส่วนหนึ่งรอดูหลักสูตรก่อนว่า น่าสนใจหรือสามารถนำไปใช้ได้หรือไม่ มีประชาชนผู้รับบริการเพียงร้อยละ 1.9 ที่ไม่สนใจสมัครเรียนต่อไป

ประชาชนผู้รับบริการส่วนใหญ่คิดว่าจะแนะนำให้ผู้อื่นเข้าร่วมหลักสูตร/โปรแกรมการศึกษาต่อเนื่องอย่างแน่นอน (ร้อยละ 74.6)

ส่วนประชาชนผู้รับบริการที่ยังไม่แน่ใจว่าจะแนะนำผู้อื่นให้เข้าร่วมหลักสูตรหรือไม่ (ร้อยละ 24.6) เนื่องจากไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตรที่จะเปิดและการแนะนำขึ้นอยู่กับความสนใจของผู้ที่แนะนำด้วย ตลอดจนปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้แนะนำ ผู้ที่เราแนะนำและคนรอบข้างของคนที่เราแนะนำ

(3) การศึกษาต่อเนื่องจากที่ประชาชนต้องการ

ตารางที่ 4.3 หลักสูตร/โปรแกรมการศึกษาต่อเนื่องจากที่ประชาชนผู้รับบริการสนใจให้ มสธ.จัด
(เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) (n = 524)

ความสนใจของประชาชนผู้รับบริการที่ต้องการให้ มสธ.เปิดอบรม	จำนวน	ร้อยละ
ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	188	9.5
ด้านทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต	161	8.1
ด้านภาษา	156	7.9
ด้านการคิดวิเคราะห์	151	7.6
ด้านสุขภาพ	144	7.3
ด้านการแก้ปัญหา	143	7.2
ด้านการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ	140	7.1
ด้านทักษะทางเทคนิค	132	6.7
ด้านนวัตกรรม	133	6.7
ด้านพัฒนาองค์กร	127	6.4
ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	124	6.3
ด้านการทำงานเป็นทีม	101	5.1
การวิจัยและการประเมิน	95	4.8
การตลาด	88	4.4
ด้านการเป็นผู้ประกอบการใหม่	86	4.3
อื่น ๆ (การเงิน กฎหมาย ชุมชนศึกษาพื้นฐาน)	14	0.7

จากตารางที่ 4.3 หลักสูตร/โปรแกรมการศึกษาต่อเนื่องจากที่ประชาชนผู้รับบริการจำนวนมากที่สุดสนใจให้ มสธ.จัดหรือเปิดการอบรมคือ หลักสูตรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (ร้อยละ 9.5) รองลงมาได้แก่ หลักสูตรด้าน ทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต (ร้อยละ 8.1) หลักสูตรด้านภาษา (ร้อยละ 7.9) ด้านการคิดวิเคราะห์ (ร้อยละ 7.6) ด้านสุขภาพ (ร้อยละ 7.3) ด้านการแก้ปัญหา (ร้อยละ 7.2) และด้านการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ (ร้อยละ 7.1) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4 ความคิดเห็นของประชาชนผู้รับบริการเกี่ยวกับวิธีการที่ควรใช้ในการจัดการบริการการศึกษา
ต่อเนื่อง (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) (n = 526)

วิธีการจัดการบริการการศึกษาต่อเนื่องที่ควรใช้	จำนวน	ร้อยละ
วิทยุโทรทัศน์	95	6.8
วิทยุกระจายเสียง	39	2.8
สื่อสิ่งพิมพ์	143	10.2
โปรแกรมออนไลน์	377	26.9
การศึกษาต่อเนื่องแบบเผชิญหน้ากับวิทยากร	243	17.3
การศึกษาต่อเนื่องโดยการใช้สื่อต่าง ๆ ร่วมกับแบบเผชิญหน้ากับวิทยากร	266	19.0
การศึกษาต่อเนื่องผ่านสมาร์ทโฟน (M-Learning)	235	16.7
อื่น ๆ (ช่องทางออนไลน์ อิเล็กทรอนิกส์ CD/VCD)	5	0.4

จากตารางที่ 4.4 ประชาชนผู้รับบริการต้องการให้จัดการบริการการศึกษาต่อเนื่องโดยใช้โปรแกรมออนไลน์มากที่สุด (ร้อยละ 26.9) รองลงมาต้องการให้จัดการบริการการศึกษาต่อเนื่องโดยการใช้สื่อต่าง ๆ ร่วมกับแบบเผชิญหน้ากับวิทยากร (ร้อยละ 19.0) ส่วนประชาชนผู้รับบริการที่ต้องการให้จัดการบริการการศึกษาต่อเนื่องแบบเผชิญหน้ากับวิทยากร (ร้อยละ 17.3) และการศึกษาต่อเนื่องผ่านสมาร์ทโฟน (M-Learning) มีจำนวนใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 16.7) และการจัดการบริการทางวิทยุโทรทัศน์และวิทยุกระจายเสียงมีประชาชนผู้รับบริการต้องการน้อยกว่าร้อยละ 10

ตารางที่ 4.5 ความคิดเห็นของประชาชนผู้รับบริการต่อเวลาที่สะดวกในการศึกษาต่อเนื่องจากสื่อ ความถี่ในการรับสื่อ และระยะเวลาในการรับสื่อ (n=516)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
เวลาที่สะดวก (n = 516)		
ช่วงเช้า	60	11.6
ช่วงบ่าย	25	4.9
ช่วงเย็น-ค่ำ	154	29.8
ช่วงกลางคืน	227	44.0
อื่น ๆ (ช่วงเย็น-ค่ำและกลางคืน ควรเปิด ตลอด 24 ชม., เสาร์-อาทิตย์)	50	9.7
ความถี่ในการรับสื่อ (n = 514)		
ทุกวัน	51	9.9
สัปดาห์ละครั้ง	157	30.6
สัปดาห์ละ 2 ครั้ง	183	35.6
สัปดาห์ละ 3 ครั้ง	108	21.0
อื่น ๆ (ตามเวลาที่สะดวก ดูย้อนหลังได้)	15	2.9
ช่วงเวลายาวนานในการรับสื่อของหลักสูตร (n = 512)		
1 วัน	24	4.7
2 วัน	41	8.0
3 วัน	63	12.3
1 สัปดาห์	97	19.0
2 สัปดาห์	43	8.4
3 สัปดาห์	20	3.9
1 เดือน	108	21.1
2 เดือน	13	2.5
3 เดือน	41	8.0
มากกว่า 3 เดือน	42	8.2
อื่น ๆ (ขึ้นกับเนื้อหา ตลอดเวลาดูซ้ำได้)	20	3.9

ตารางที่ 4.5 ลักษณะการจัดการศึกษาต่อเนื่องทางสื่อวิทยุโทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียงหรือโปรแกรมออนไลน์ที่ประชาชนผู้รับบริการต้องการ (ต่อ)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
ความยาวของบทเรียนในสื่อวิทยุโทรทัศน์		
วิทยุกระจายเสียง หรือสื่อออนไลน์ (n = 515)		
15 นาที	43	8.4
30 นาที	176	34.2
1 ชั่วโมง	286	55.5
อื่น ๆ (30 นาที-1 ชั่วโมง ขึ้นกับเนื้อหา)	10	1.9
ช่วงเวลาในการศึกษาแบบเผชิญหน้า (n = 510)		
1 วัน	117	22.9
2 วัน	126	24.7
3 วัน	145	28.4
1 สัปดาห์	113	22.2
อื่น ๆ (ขึ้นกับเนื้อหา, 2-5 วัน)	9	1.8
ช่วงเวลาในการศึกษาแบบใช้สื่อและเผชิญหน้า (n = 505)		
1 วัน	75	14.9
2 วัน	160	31.7
3 วัน	133	26.3
1 สัปดาห์	127	25.1
อื่น ๆ (2-7 วัน, ขึ้นกับเนื้อหา)	10	2.0
รวม	505	100.0

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ประชาชนผู้รับบริการตอบว่า สะดวกที่จะศึกษาจากสื่อในช่วงเวลากลางคืนมากที่สุด (ร้อยละ 44.4) รองลงมาคือ ช่วงเย็น-ค่ำ (ร้อยละ 29.8) ส่วนความถี่ในการรับสื่อ ประชาชนผู้รับบริการต้องการรับสื่อสัปดาห์ละ 2 ครั้งมากที่สุด (ร้อยละ 35.6) คือ สัปดาห์ละครั้ง (ร้อยละ 30.6) สำหรับระยะเวลาในการศึกษาจากสื่อประชาชนผู้รับบริการต้องการศึกษาเป็นระยะเวลา 1 เดือนมากที่สุด (ร้อยละ 21.1) รองลงมา 1 สัปดาห์ (ร้อยละ 19.0) และ 3 วัน (ร้อยละ 12.3) ตามลำดับ ส่วนความยาวของแต่ละบทเรียนในหลักสูตรที่ศึกษาจากสื่อทางวิทยุโทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียงหรือโปรแกรมออนไลน์ประชาชนระบุว่า ไม่เกิน 1 ชั่วโมงมากที่สุด (ร้อยละ 55.5)

สำหรับหลักสูตร/โปรแกรมการศึกษาต่อเนื่องที่ใช้วิธีการศึกษาแบบเผชิญหน้าประชาชนผู้รับบริการระบุว่า ควรใช้เวลา 3 วันมากที่สุด (ร้อยละ 28.4) และหลักสูตร/โปรแกรมการศึกษาต่อเนื่องโดยใช้สื่อและเผชิญหน้าควรมีช่วงเวลา 2 วันมากที่สุด (ร้อยละ 31.7)

ตารางที่ 4.6 ความคิดเห็นของประชาชนผู้รับบริการต่อวิธีการประเมินผลการศึกษาต่อเนื่อง
(เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) (n = 521)

วิธีการประเมินผล	จำนวน	ร้อยละ
แบบทดสอบก่อนและหลังการศึกษา	341	31.6
แบบทดสอบระหว่างการศึกษา	186	17.3
การเขียนตอบ	94	8.7
การฝึกปฏิบัติ	221	20.5
การทำรายงาน	93	8.6
การทำแบบฝึกหัด	136	12.6
อื่น ๆ (ประเมินหลังเรียน วัดความพึงพอใจ)	7	0.6

จากตารางที่ 4.6 ประชาชนผู้รับบริการส่วนใหญ่มีความเห็นว่า การประเมินผลการศึกษาต่อเนื่องควรใช้แบบทดสอบก่อนและหลังการศึกษามากที่สุด (ร้อยละ 31.6) รองลงมาเห็นว่า ควรใช้การฝึกปฏิบัติ (ร้อยละ 20.5) ส่วนวิธีการประเมินผลโดยการเขียนตอบ (ร้อยละ 8.7) และการทำรายงาน (ร้อยละ 8.6) ประชาชนผู้รับบริการเห็นว่า ควรใช้น้อยที่สุด

ตารางที่ 4.7 ความต้องการของประชาชนผู้รับบริการเกี่ยวกับวิธีการติดต่อสื่อสารกับผู้จัดการหลักสูตร/โปรแกรมการศึกษาต่อเนื่อง (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ตัวเลือก) (n = 495)

วิธีการติดต่อสื่อสาร	จำนวน	ร้อยละ
อีเมล	279	27.0
โทรศัพท์	266	25.7
เขียนเป็นจดหมาย	50	4.8
ส่งทางออนไลน์	414	40.0
อื่น ๆ (Line, Facebook, Messenger, พบผู้สอนโดยตรง)	25	2.4

จากตารางที่ 4.7 ประชาชนผู้รับบริการจำนวนมากที่สุดต้องการติดต่อสื่อสารกับผู้จัดการหลักสูตร/โปรแกรมการศึกษาต่อเนื่องด้วยวิธีส่งทางออนไลน์ (ร้อยละ 40.0) รองลงมาต้องการการติดต่อทางอีเมล (ร้อยละ 27.0) และทางโทรศัพท์ (ร้อยละ 25.7) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.8 ความสนใจที่จะสมัครเข้าร่วมหลักสูตรฯ การศึกษาต่อเนื่องต่อไปของประชาชนผู้รับบริการจำนวนตามพื้นที่รับบริการส่วนกลางและศูนย์
วิทยพัฒนาฯ

ความ สนใจที่ จะสมัคร	ส่วนกลาง	ศูนย์วิทยพัฒนาฯ										รวม
		นครนายก	ลำปาง	เพชรบุรี	อุดรธานี	นครสวรรค์	อุบลราชธานี	จันทบุรี	สุโขทัย	ยะลา	นครศรีธรรมราช	
แนะนำ	26	24	23	18	25	10	44	32	18	26	22	268
แน่นอน	(47.3)	(52.2)	(54.8)	(40.0)	(55.6)	(22.2)	(88.0)	(65.3)	(48.6)	(56.5)	(46.8)	(52.8)
ยังไม่ แน่ใจ	29	21	17	24	19	35	5	16	19	19	25	229
	(52.7)	(45.7)	(40.4)	(53.3)	(42.2)	(77.8)	(10.0)	(32.7)	(51.4)	(41.3)	(53.2)	(45.2)
ไม่สมัคร	0	1	2	3	1	0	1	1	0	1	0	10
		(2.1)	(4.8)	(6.7)	(2.2)		(2.0)	(2.0)		(2.2)		(2.0)
รวม	55	46	42	45	45	45	50	49	37	46	47	507
	(100.0)	(100.0)	(100.0)	(100.0)	(100.0)	(100.0)	(100.0)	(100.0)	(100.0)	(100.0)	(100.0)	(100.0)

จากตารางที่ 4.8 เมื่อพิจารณาความสนใจที่จะสมัครเข้าร่วมหลักสูตร/โปรแกรมการศึกษาต่อเนื่องต่อไปหลังจากผ่านการเข้าร่วมหลักสูตรฯ มาแล้ว
ของประชาชนผู้รับบริการพบว่า ประชาชนผู้รับบริการที่ศูนย์วิทยพัฒนาฯ อุบลราชธานีตอบว่า สนใจจะสมัครเข้าร่วมแน่นอนมากที่สุด (ร้อยละ 88.0) ส่วน
ประชาชนผู้รับบริการที่ตอบว่า ไม่แน่ใจในการสมัครเข้าร่วมมาจาก ศูนย์วิทยพัฒนาฯ นครสวรรค์ มากที่สุด (ร้อยละ 77.8)

ตารางที่ 4.9 ความสนใจที่จะแนะนำผู้อื่นให้สมัครเข้าร่วมหลักสูตรฯ การศึกษาต่อเนื่องจำแนกตามพื้นที่รับบริการส่วนกลางและศูนย์วิทยพัฒนาฯ

ความสนใจที่จะแนะนำ	ส่วนกลาง		ศูนย์วิทยพัฒนาฯ									รวม
	นครนายก	ลำปาง	เพชรบุรี	อุดรธานี	นครสวรรค์	อุบลราชธานี	จันทบุรี	สุโขทัย	ยะลา	นครศรีธรรมราช		
แนะนำ	39	32	20	30	33	34	49	36	33	30	35	371
แน่นอน	(76.5)	(68.1)	(47.6)	(65.2)	(76.8)	(77.3)	(98.0)	(75.0)	(86.8)	(73.2)	(74.5)	(74.6)
ยังไม่แน่ใจ	12	13	22	16	9	10	1	11	5	11	12	122
	(23.5)	(27.6)	(52.4)	(34.8)	(20.9)	(22.7)	(2.0)	(22.9)	(13.2)	(26.8)	(25.5)	(24.5)
ไม่แนะนำ	0	2	0	0	1	0	0	1	0	0	0	4
		(4.3)			(2.3)			(2.1)				(0.8)
รวม	51	47	42	46	43	44	50	48	38	41	47	497
	(100.0)	(100.0)	(100.0)	(100.0)	(100.0)	(100.0)	(100.0)	(100.0)	(100.0)	(100.0)	(100.0)	(100.0)

จากตารางที่ 4.9 เมื่อพิจารณาความสนใจที่จะแนะนำผู้อื่นให้เข้าร่วมหลักสูตร/โปรแกรมการศึกษาต่อเนื่องพบว่า ในกลุ่มผู้ที่ตอบว่า จะแนะนำแน่นอน เป็นประชาชนผู้รับบริการจากศูนย์วิทยพัฒนาฯ อุบลราชธานีมากที่สุด (ร้อยละ 98.0) ส่วนกลุ่มประชาชนผู้รับบริการที่ตอบว่า ยังไม่แน่ใจเป็นประชาชนผู้รับบริการจาก ศูนย์วิทยพัฒนาฯ ลำปางมากที่สุด (ร้อยละ 52.4)

ตารางที่ 4.10 ความพึงพอใจของประชาชนผู้รับบริการต่อหลักสูตร/โปรแกรมการศึกษาต่อเรื่องที่เข้าร่วมจำแนกตามพื้นที่รับบริการส่วนกลางและศูนย์วิทยพัฒนาฯ

ความพึงพอใจ	ส่วนกลาง	ศูนย์วิทยพัฒนาฯ										รวม
		นครนายก	ลำปาง	เพชรบุรี	อุดรธานี	นครสวรรค์	อุบลราชธานี	จันทบุรี	สุโขทัย	ยะลา	นครศรีธรรมราช	
มาก	51 (92.7)	39 (83.0)	10 (43.5)	36 (78.3)	36 (83.7)	28 (63.6)	50 (100.0)	38 (79.2)	35 (87.5)	39 (90.7)	33 (73.3)	395 (81.6)
ปานกลาง	4 (7.3)	5 (10.6)	12 (52.2)	10 (21.7)	7 (16.3)	16 (36.4)	0	9 (18.7)	5 (12.5)	4 (9.3)	11 (24.5)	83 (17.2)
น้อย	0	3 (6.4)	1 (4.3)	0	0	0	0	1 (2.1)	0	0	1 (2.2)	6 (1.2)
รวม	55 (100.0)	47 (100.0)	23 (100.0)	46 (100.0)	43 (100.0)	44 (100.0)	50 (100.0)	48 (100.0)	40 (100.0)	43 (100.0)	45 (100.0)	484 (100.0)

จากตารางที่ 4.10 เมื่อสอบถามประชาชนผู้รับบริการถึงความพึงพอใจต่อหลักสูตร/โปรแกรมการศึกษาต่อเรื่องที่เข้าร่วมพบว่า ในกลุ่มที่ตอบว่าพึงพอใจมากเป็นประชาชนผู้รับบริการที่ศูนย์วิทยพัฒนาฯ อุบลราชธานีมากที่สุด (ร้อยละ 100.0) ส่วนกลุ่มที่ตอบว่า พึงพอใจปานกลางเป็นประชาชนผู้รับบริการที่ศูนย์วิทยพัฒนาฯ ลำปาง (ร้อยละ 52.2)

ผลการวิเคราะห์สัมภาษณ์เพิ่มประชาชนผู้รับบริการการศึกษาต่อเนื่องเกี่ยวกับสภาพที่พึงประสงค์ของการศึกษาต่อเนื่อง มสธ.”

ผลการสัมภาษณ์มีดังนี้

ตารางที่ 4.11 ข้อมูลทั่วไปของประชาชนผู้รับบริการที่ให้สัมภาษณ์

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ (n = 60)		
ชาย	26	43.3
หญิง	34	56.7
อายุ (n = 60)		
25-35 ปี	7	11.7
36-45 ปี	21	35.0
46-55 ปี	20	33.3
56-60 ปี	4	6.7
60 ปีขึ้นไป	8	13.3
อาชีพ (n = 58)		
รับราชการ	37	63.8
ทำงานบริษัท/เอกชน	6	10.3
ธุรกิจส่วนตัว	4	6.9
ผู้เกษียณ	3	5.2
อื่น ๆ (พนักงานมหาวิทยาลัย พระ)	8	13.8
การศึกษา (n = 60)		
ปริญญาตรี	21	35.0
สูงกว่าปริญญาตรี	39	65.0

ตารางที่ 4.11 ข้อมูลทั่วไปของประชาชนผู้รับบริการที่ให้สัมภาษณ์ (ต่อ)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
สถานภาพสมรส (n = 53)		
โสด	24	45.3
แต่งงาน	25	47.2
หย่าร้าง/หม้าย	4	7.5
รายได้ต่อเดือน (n = 60)		
ต่ำกว่า 10,000 บาท	1	1.7
10,000 – 20,000 บาท	2	3.3
20,001 – 30,000 บาท	20	33.3
มากกว่า 30,000 บาท	37	61.7
จังหวัดที่อาศัยอยู่ (n = 54)		
กรุงเทพ	6	11.0
นนทบุรี	1	1.9
ปทุมธานี	2	3.7
นครนายก	5	9.3
จันทบุรี	3	5.6
เชียงใหม่	1	1.9
ลำปาง	5	9.3
พะเยา	1	1.9
สุโขทัย	4	7.4
เพชรบูรณ์	1	1.9
นครสวรรค์	3	5.6
อุบลราชธานี	5	9.3
หนองบัวลำภู	1	1.9
อุดรธานี	3	5.6
ขอนแก่น	1	1.9

ตารางที่ 4.11 ข้อมูลทั่วไปของประชาชนผู้รับบริการที่ให้สัมภาษณ์ (ต่อ)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
เพชรบุรี	3	5.0
ราชบุรี	1	1.9
ภูเก็ต	1	1.9
ยะลา	2	3.7
สงขลา	1	1.9
นครศรีธรรมราช	4	7.4

จากตารางที่ 4.11 แสดงข้อมูลทั่วไปของประชาชนผู้รับบริการการศึกษาต่อเนื่อง มสธ.พบว่า เกินกว่าครึ่งเป็นหญิง (ร้อยละ 56.7) อายุระหว่าง 36-45 ปีมีจำนวนมากที่สุด (ร้อยละ 35.0) ส่วนใหญ่มีอาชีพรับราชการ (ร้อยละ 63.8) และการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 65.0) เป็นผู้ที่แต่งงานแล้วและโสดในจำนวนใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 47.2 และ 45.3) ส่วนใหญ่มีรายได้มากกว่า 30,000 บาท (ร้อยละ 61.7) จังหวัดที่มีผู้ให้สัมภาษณ์อาศัยอยู่มากที่สุดคือ กรุงเทพฯ (ร้อยละ 11.0)

ตารางที่ 4.12 ความคิดเห็นของประชาชนผู้รับบริการเกี่ยวกับหลักสูตร/โปรแกรมการศึกษาต่อเนืองที่ควรจัด
(n = 95)

หลักสูตร/โปรแกรมที่ควรจัด	จำนวน	ร้อยละ
ด้านสุขภาพ การแพทย์ แพทย์แผนไทย	5	5.2
ภาษาต่างประเทศ	6	6.3
คอมพิวเตอร์	2	2.1
เทคโนโลยี/สื่อดิจิทัล	11	11.5
การดูแลผู้สูงอายุ/ผู้ป่วย	4	4.2
การลงทุน	2	2.1
การพัฒนาคุณภาพชีวิต ทักษะชีวิต บุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์	4	4.2
การบริหารงาน การทำงานเป็นทีม	4	4.2
หลักสูตรที่ตรงกับความต้องการของผู้เรียน ท้องถิ่น ตลาด และแนวโน้มในอนาคต	4	4.2
ด้านการตลาด	2	2.1
เทคนิคสถิติขั้นสูงที่ใช้วิเคราะห์การวิจัย	1	1.1
การเขียนผลงานวิชาการ	3	3.2
การพัฒนาทักษะต่าง ๆ ในการทำงาน /ทักษะเฉพาะอาชีพ	13	13.6
หลักสูตรด้านการเมือง การปกครอง	4	4.2
หลักสูตรที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงานได้	6	6.3
ด้านกฎหมาย เช่น กฎหมายการปกครองท้องถิ่น	5	5.2
ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	3	3.2
ด้านพัฒนาสังคม	3	3.2
ด้านเกษตร เช่น เกษตรอินทรีย์ การเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร	2	2.1
การเงิน	1	1.1
หลักสูตรที่ทันสมัยเป็นที่ต้องการของตลาด	3	3.2
โครงการสัมฤทธิ์บัตรที่จะต้องจัดเป็นหลักสูตรต่อเนื่องต่อไป	1	1.1
การวางแผนยุทธศาสตร์/การจัดทำแผน	2	2.1
การพัฒนาเศรษฐกิจ	1	1.1
หลักสูตรอื่น ๆ เช่น Multi skill, Visual note, Visual thinking	3	3.2

ตารางที่ 4.12 ประชาชนผู้รับบริการจำนวนมากที่สุดเห็นว่าหลักสูตร/โปรแกรมการศึกษาต่อเนื่องที่ควรจัดคือ หลักสูตร/โปรแกรมที่เกี่ยวกับการพัฒนาทักษะต่าง ๆ ในการทำงาน หรือทักษะเฉพาะอาชีพ (ร้อยละ13.6) รองลงมาเห็นว่า ควรจัดหลักสูตรเกี่ยวกับเทคโนโลยีหรือสื่อดิจิทัล (ร้อยละ 11.5) และหลักสูตรภาษาต่างประเทศ (ร้อยละ 6.3) และหลักสูตรที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงานได้ (ร้อยละ 6.3)

ตารางที่ 4.13 ความคิดเห็นของประชาชนผู้รับบริการเกี่ยวกับวิธีการที่จะใช้ในการจัดหลักสูตร/โปรแกรมการศึกษาต่อเนื่อง (n = 84)

วิธีการจัดหลักสูตร	จำนวน	ร้อยละ
บรรยาย	9	10.7
อบรมแบบเผชิญหน้า	7	8.3
วิธีการศึกษาทางไกล	4	4.7
ให้ความรู้โดยวิธีออนไลน์ และเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายขึ้น	14	16.6
การฝึกปฏิบัติ (workshop)	16	19.0
บรรยายและปฏิบัติ	5	5.9
ผสมผสานทั้งระบบทางไกล ออนไลน์ การฝึกปฏิบัติ ศึกษาดูงาน	2	2.4
ขึ้นกับหลักสูตรหรือกลุ่มเป้าหมาย	3	3.6
เน้นทักษะ/ปฏิบัติระยะสั้น	2	2.4
ควรเป็นหลักสูตรระยะสั้น 1-3 วัน	2	2.4
จัดแบบโครงการสัมฤทธิ์บัตร มีตารางจัดอบรมที่ชัดเจน	2	2.4
จัดการศึกษาเชิงบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน (work integrated learning)	1	1.2
จัดเข้าทุกพื้นที่ ทุกจังหวัด	2	2.4
ศึกษาจากหน่วยงานต้นแบบ	1	1.2
ศึกษาความต้องการของตลาด	1	1.2
ใช้สื่อเทคโนโลยี อุปกรณ์เทคโนโลยี	2	2.4
ศึกษาจากเอกสาร และนัดหมายพบกลุ่มเรียนร่วม	1	1.2
เพิ่มช่องทางรายการวิทยุโทรทัศน์ให้มากขึ้นและต่อเนื่อง	1	1.2
กรณีศึกษา อาจใช้กรณีของผู้เข้าอบรมรายคน/รายกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายกัน	2	2.4
นำไปใช้ได้จริง	2	2.4
ควรใช้โรงแรมเป็นสถานที่อบรมเพราะสะดวกดี	1	1.2
แบบแบ่งกลุ่ม	1	1.2
ใช้วิธีสอบสำหรับกลุ่มเรียนสัมฤทธิ์บัตร	1	1.2
ข้อเสนอแนะของวิทยากรในการทำงาน	1	1.2
มีกิจกรรมแบบผ่อนคลาย แข่งสร้างสรรค์	1	1.2

จากตารางที่ 4.13 ประชาชนผู้รับบริการจำนวนมากที่สุดเห็นว่า การจัดหลักสูตร/โปรแกรมการศึกษาต่อเนื่องควรใช้วิธีฝึกปฏิบัติหรือ workshop (ร้อยละ 19.0) รองลงมาเห็นว่า ควรใช้วิธีให้ความรู้ทาง online (ร้อยละ 16.6) แบบบรรยาย (ร้อยละ 11.7) และแบบเผชิญหน้า (ร้อยละ 8.3) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.14 ความคิดเห็นของประชาชนผู้รับบริการเกี่ยวกับเป้าหมายของการศึกษาต่อเนื่องของ มสธ. (n = 67)

เป้าหมายการศึกษาต่อเนื่องของ มสธ.	จำนวน	ร้อยละ
มีหลักสูตรที่หลากหลายและหลักสูตรใหม่ที่ทันต่อโลกปัจจุบัน	7	10.4
หารายได้จากการจัดฝึกอบรม	1	1.5
หวังผลด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผล	1	1.5
หลักสูตรที่ตอบสนองความต้องการของสังคมในแต่ละภูมิภาค	3	4.4
หลักสูตรต้องมีการสร้างนวัตกรรม	1	1.5
สำรวจการทำงานที่เป็นปัญหาแล้วจัดหลักสูตรให้ตอบสนอง	1	1.5
พัฒนาผู้เข้าอบรมให้มีความรู้ ทักษะในการปฏิบัติงาน และการประยุกต์ใช้ในชีวิต	12	17.9
สามารถเลือกเรียนได้ตามความต้องการ	1	1.5
สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม	1	1.5
ส่งเสริมการเรียน ป.ตรีล่วงหน้า สำหรับผู้ต้องการจบการศึกษาเร็ว	1	1.5
ผู้เรียนสามารถต่อยอดทางการศึกษาจากวุฒิการศึกษาเดิมได้	2	3.0
ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณในการดำเนินชีวิต	1	1.5
ผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพและตรงกับความต้องการของตลาด	2	3.0
ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา	1	1.5
ประชาสัมพันธ์ตารางออกอากาศ และหลักสูตรให้แพร่หลายมากกว่าเดิม	1	1.5
บริการวิชาการแก่ชุมชน	3	4.4
ทุกกลุ่มที่สามารถทำหลักสูตรอบรมให้ได้	1	1.5
ควรจัดหลักสูตรตาม careen path	1	1.5
การศึกษาตลอดชีวิต ส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้ ให้สังคมเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้	6	9.0
จัดให้มีการศึกษาต่อเนื่องให้ครบทุกหลักสูตรในโครงการสัมฤทธิ์บัตร	1	1.5
ควรมาจากวิสัยทัศน์+พันธกิจและตอบโจทย์ของมหาวิทยาลัยได้	1	1.5

ตารางที่ 4.14 ความคิดเห็นของประชาชนผู้รับบริการเกี่ยวกับเป้าหมายของการศึกษาต่อเนื่องของ มสธ. (ต่อ)

เป้าหมายการศึกษาต่อเนื่องของ มสธ.	จำนวน	ร้อยละ
ควรผลิตบัณฑิตที่ตอบโจทย์ต่อสังคมได้ โดยเฉพาะการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ	1	1.5
ควรปรับทิศทางการสอนแบบเดิมให้เรียนด้วยตนเองมากขึ้นไม่ต้องเป็นไปตามสอน	1	1.5
ควรจัดหลักสูตรที่นำไปใช้ได้จริง	1	1.5
ควรเปิดหลักสูตร ป.โท เอกวิชาภาษาอังกฤษ	1	1.5
ควรให้มีผลด้านรูปธรรม	1	1.5
ควรแยกประเภทของสายงานไปปฏิบัติเป็นกลุ่มเฉพาะ	1	1.5
ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย	2	3.0
ให้มีกิจกรรมสานสัมพันธ์บ่อยขึ้น	1	1.5
การบูรณาการกับทุกศาสตร์	2	3.0
เผยแพร่องค์ความรู้ที่เก็บรวบรวมไว้ใน STOU CHANNEL ให้กว้างขวางมากขึ้น	1	1.5
เป็นการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของประชาชน	1	1.5
เข้าถึงถึงกลุ่มเป้าหมาย กระจายทั่วภูมิภาค	1	1.5
ควรจัดอบรมทาง online/เทคโนโลยีที่เข้าถึงได้ง่าย เพื่อให้ผู้สนใจเรียนได้สะดวก	3	4.4
การเรียนออนไลน์ (online) ควรปรับปรุง	1	1.5

จากตารางที่ 4.14 ประชาชนผู้รับบริการส่วนใหญ่เห็นว่า เป้าหมายของการศึกษาต่อเนื่องของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชควรพัฒนาผู้เข้าอบรมให้มีความรู้ ทักษะในการปฏิบัติงาน และการประยุกต์ใช้ในชีวิต (ร้อยละ 17.9) รองลงมาเห็นว่าควรมีหลักสูตรที่หลากหลายและหลักสูตรใหม่ที่ทันต่อโลกปัจจุบัน (ร้อยละ 10.4) และเป้าหมายที่จะทำให้การศึกษาต่อเนื่องเป็นการศึกษาตลอดชีวิต ส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้ ให้สังคมเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ (ร้อยละ 9.0)

ตารางที่ 4.15 ความคิดเห็นของประชาชนผู้รับบริการเกี่ยวกับเป้าหมายของการศึกษาต่อเนื่อง (n = 64)

เป้าหมายการศึกษาต่อเนื่อง	จำนวน	ร้อยละ
ผู้เรียนได้รับความรู้ ทักษะ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการทำงานและดำเนินชีวิตได้จริง	11	17.2
พัฒนาชีวิตของตัวเอง พัฒนาทรัพยากรมนุษย์และศักยภาพของประชาชนทุกกลุ่มอาชีพ	9	14.0
การศึกษาระบบเปิดเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต	4	6.2
มุ่งเป้าหมายสังคมหรือประชาชนในท้องถิ่น ให้บริการวิชาการแก่ชุมชน	4	6.2
เป็นหลักสูตรที่ต่อยอดอาชีพหรือสามารถนำไปปรับ/เปลี่ยนตำแหน่งสายงานได้	3	4.6
สร้างอาชีพและพัฒนาวิชาชีพ	3	4.6
ตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงาน ประชาชน และสังคม	3	4.6
ควรเป็นหลักสูตรเฉพาะสาขาอาชีพ เช่น นักบัญชี การพัฒนาตนเอง	3	4.6
ผู้เข้าอบรมได้รับความรู้ที่สมบูรณ์และทันสมัย	3	4.6
เปิดสาขาวิชาที่หลากหลายเพื่อรองรับความต้องการของนักศึกษา	2	3.1
ควรสำรวจความต้องการของชุมชนก่อน	2	3.1
ควรพัฒนาความรู้และทักษะควบคู่กัน	1	1.6
หลักสูตรที่ตอบสนองความต้องการของสังคมในแต่ละภูมิภาค	1	1.6
ควรเป็นหลักสูตรที่ให้ความรู้ สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้	1	1.6
เปิดโอกาสให้ผู้ที่สนใจเรียน ป.ตรีล่วงหน้าและต้องการจบการศึกษาเร็ว	1	1.6
ควรนำเทคโนโลยีมาผสมกลมกลืนได้ นอกจากความรู้ในห้องอบรม	1	1.6
การสอนต้องมีคู่มือ ตั้งแต่ขั้นพื้นฐาน ด้วยระยะเวลาสั้น	1	1.6
ขยายกิจกรรม STOU CHANNEL ให้ละเอียด และแพร่หลายมากกว่าเดิม	1	1.6
ควรประชาสัมพันธ์ผ่าน Youtube ให้ทราบวิทยากร	1	1.6
ควรเปิดโอกาสให้กลุ่มทหาร/ตำรวจมากขึ้นและเป็นประโยชน์กับงานจริง ๆ	1	1.6
นศ.ควรมีส่วนร่วมกับอาจารย์	1	1.6
ประชาชนผู้สนใจ	1	1.6
อยู่ที่ไหนก็เรียนได้	1	1.6

ตารางที่ 4.15 ความคิดเห็นของประชาชนผู้รับบริการเกี่ยวกับเป้าหมายของการศึกษาต่อเนื่อง(ต่อ)

เป้าหมายการศึกษาต่อเนื่อง	จำนวน	ร้อยละ
ผู้ที่สำเร็จแล้วคอยชี้แนะและสร้างแนวทางให้กับรุ่นน้อง	1	1.6
มีการจัดกลุ่มตามช่วงอายุทุกวัย	1	1.6
สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง	1	1.6
หลังการฝึกอบรมควรมีการติดตามผลการจัดฝึกอบรม	1	1.6
ให้ความรู้ตามปัญหาของประเทศ เช่น มีสินค้าและบริการแต่ขายไม่ได้ต้อง ประชาสัมพันธ์ชุดวิชาการจัดการขายและศิลปะการขาย เป็นต้น	1	1.6
เพิ่มงานฝึกอบรมและบริการเผยแพร่ทางไกล	1	1.6

จากตารางที่ 4.15 ประชาชนผู้รับบริการจำนวนมากที่สุดเห็นว่า เป้าหมายของการศึกษาต่อเนื่องควรให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ทักษะในการปฏิบัติงาน และสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการทำงานและดำเนินชีวิตได้จริง (ร้อยละ 17.2) ประชาชนผู้รับบริการรองลงมาเห็นว่า เป้าหมายของการศึกษาต่อเนื่องควรพัฒนาชีวิตของผู้เรียน พัฒนาทรัพยากรมนุษย์และศักยภาพของประชาชนทุกกลุ่มอาชีพ (ร้อยละ 14.0) และควรเป็นการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต (ร้อยละ 6.2) ตลอดจนมุ่งเป้าหมายสังคมหรือประชาชนในท้องถิ่น ให้บริการวิชาการแก่ชุมชน (ร้อยละ 6.2)

ตารางที่ 4.16 ความคิดเห็นของประชาชนผู้รับบริการเกี่ยวกับกลุ่มเป้าหมายของการศึกษาต่อเนื่อง (n = 119)

กลุ่มเป้าหมายการศึกษาต่อเนื่อง	จำนวน	ร้อยละ
คนทำงาน วัยทำงาน	16	13.4
ทุกคน ทุกกลุ่ม ทุกเพศ ทุกวัย	15	12.6
นักเรียน นักศึกษา	15	12.6
ผู้สูงอายุ	13	10.9
คนทั่วไปที่สนใจ	9	7.7
บุคลากรทางการศึกษา	6	5.1
บุคลากร มสธ.	2	1.7

ตารางที่ 4.16 ความคิดเห็นของประชาชนผู้รับบริการเกี่ยวกับกลุ่มเป้าหมายของการศึกษาต่อเนื่อง (ต่อ)

กลุ่มเป้าหมายการศึกษาต่อเนื่อง	จำนวน	ร้อยละ
ระดับปฏิบัติงาน	4	3.4
แล้วแต่กลุ่มเป้าหมายและวัตถุประสงค์	1	0.8
หน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ	4	3.4
ชุมชน/ วิสาหกิจ	2	1.7
ผู้นำท้องถิ่น องค์กรส่วนท้องถิ่น	5	4.3
กลุ่มที่ต้องการต่อยอดอาชีพ	2	1.7
กลุ่มผู้สนใจ	1	0.8
กลุ่มอาสาสมัครหมู่บ้าน (อสม.)	1	0.8
ก่อนวัยทำงาน เพื่อเตรียมตัวทำงาน	2	1.7
กลุ่มด้อยโอกาส (อาจจัดอบรมฟรี)	2	1.7
กลุ่มเป้าหมายเน้นด้านวิชาชีพ	1	0.8
กลุ่มศึกษาเป็นทางเลือก	1	0.8
คนที่อยู่นอกระบบการศึกษา แต่ต้องการพัฒนาความรู้	1	0.8
ผู้ประกอบการ/เจ้าของธุรกิจ	2	1.7
นักศึกษา มสธ.	1	0.8
บุคลากรในหน่วยงานต่าง ๆ ตามโครงการความร่วมมือ	1	0.8
กลุ่มที่ต้องการพัฒนาศักยภาพตนเอง	1	0.8
ผู้บริหาร	4	3.4
ใครก็ได้ที่เข้าถึง e-Learning	1	0.8
เด็กและเยาวชน	1	0.8
บัณฑิต มสธ.	1	0.8
กลุ่มอื่น ๆ (แม่บ้าน เกษตรกร พระ นักโทษ)	4	3.4

จากตารางที่ 4.16 ประชาชนผู้รับบริการจำนวนมากที่สุดเห็นว่า กลุ่มเป้าหมายของการศึกษาต่อเนื่องควรเป็นผู้ที่อยู่ในวัยทำงานหรือคนทำงาน (ร้อยละ 13.4) รองลงมาเห็นว่า กลุ่มเป้าหมายของการศึกษาต่อเนื่องควรเป็น ทุกคน ทุกกลุ่ม ทุกเพศ ทุกวัย (ร้อยละ 12.6) เท่ากับกลุ่มนักเรียน นักศึกษา (ร้อยละ 12.6) กลุ่มผู้สูงอายุ (ร้อยละ 10.9) และคนทั่วไปที่สนใจ (ร้อยละ 7.7) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.17 ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการถ่ายทอดความรู้ของหลักสูตร/โปรแกรมการศึกษาต่อเนื่อง
(เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) (n = 60)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
ศึกษาด้วยตนเองจากสื่อ	43	31.2
สื่อสิ่งพิมพ์	16	18.0
ซีดี/วีซีดี	15	16.9
ออนไลน์	36	40.4
รายการวิทยุโทรทัศน์	10	11.2
รายการวิทยุกระจายเสียง	6	6.7
อื่น ๆ (ฝึกปฏิบัติ, Youtube)	6	6.7
ศึกษาแบบเผชิญหน้ากับวิทยากร	38	27.5
ศึกษาด้วยตนเองจากสื่อต่าง ๆ ร่วมกับการศึกษาแบบเผชิญหน้ากับวิทยากร	33	23.9
ศึกษาผ่านสมาร์ตโฟน (M-Learning)	24	17.4

จากตารางที่ 4.17 ประชาชนผู้รับบริการจำนวนมากที่สุดเห็นว่า วิธีการในการถ่ายทอดความรู้ของหลักสูตร/โปรแกรมของการศึกษาต่อเนื่องควรใช้วิธีการศึกษาด้วยตนเองจากสื่อ (ร้อยละ 31.2) โดยสื่อออนไลน์ได้รับความนิยมสูงสุด (ร้อยละ 40.4) รองลงมาเห็นว่า ศึกษาแบบเผชิญหน้ากับวิทยากร (ร้อยละ 27.5) และทั้งศึกษาผ่านสื่อร่วมกับศึกษากับวิทยากร (ร้อยละ 23.9) ส่วนวิธีการศึกษาผ่านสมาร์ตโฟนมีผู้เห็นว่า ควรใช้น้อยที่สุด (ร้อยละ 17.4)

นอกจากนั้น จากการสัมภาษณ์เพิ่มเติมประชาชนผู้รับบริการได้เสนอแนะการถ่ายทอดความรู้ของหลักสูตรฯ ด้วยวิธีอื่น ๆ อีก เช่น การใช้สื่อและช่องทางการสื่อสารที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย ใช้งานสะดวก โดยยังคงให้ความสำคัญกับการศึกษาแบบเผชิญหน้า และการใช้ศิษย์เก่าหรือรุ่นพี่ในการถ่ายทอดความรู้หรือจัดติวรุ่นน้อง เป็นต้น ดังตารางที่ 4.18

ตารางที่ 4.18 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวิธีการถ่ายทอดความรู้ของหลักสูตร/โปรแกรมการศึกษาต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะวิธีการถ่ายทอดความรู้	จำนวนผู้ตอบ
ใช้เพาเวอร์พอยต์ (Power Point)	1
การเข้าถึงข้อมูลยังไม่ดีพอ สื่อมีมากแต่ผู้ใช้ไม่รู้วิธีค้นหา หรืออาจใช้ช่องทางที่เข้าถึงได้ง่ายกว่านี้	1
ควรจัดกลุ่มการสอนแบบเผชิญหน้าเป็นครั้งคราว	1
ควรใช้ศิษย์เก่าที่ประสบความสำเร็จหลากหลายสาขาอาชีพเป็นผู้ให้การอบรม	1
ถ่ายทอดจากรุ่นพี่ในการรวมกลุ่ม จัดตัวในไลน์กลุ่ม	1
ควรเป็นสื่อใกล้ตัว ใช้งานง่าย ควรทำเป็นเทปเสียงเนื้อหาวิชาเรียน	1
จัดการสอนเสริมให้มากขึ้น	1
การสร้างเครือข่ายให้บริการร่วมกันระหว่างแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อกระจายการบริการให้ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย และเสริมประสิทธิภาพการบริการซึ่งกันและกัน	1
เน้นปฏิบัติ ใช้วิธีเผชิญหน้า หลักสูตรวิชาการอาจใช้สื่อ M-Learning	1
เป็นAppที่เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง	1
เผชิญหน้าต้องมีแน่นอนและแอปพลิเคชัน คลิป	1
สื่อ CD VCD มีส่วนสำคัญ หากอ่านหนังสือไม่เข้าใจ การฟังบรรยายจากวิทยากรสามารถถ่ายทอดให้เข้าใจได้	1

ตารางที่ 4.19 ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการประเมินผลผู้เรียนหลักสูตร/โปรแกรมการศึกษาต่อเนื่อง

(เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) (n = 59)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
แบบทดสอบก่อนและหลังการศึกษา	32	26.7
แบบทดสอบระหว่างการศึกษา	18	15.0
การเขียนตอบ	6	5.0
การฝึกปฏิบัติ	29	24.2
การทำรายงาน	11	9.2
การทำแบบฝึกหัด	12	10.0
อื่น ๆ	12	10.0

จากตารางที่ 4.19 จากการสัมภาษณ์ถึงวิธีการประเมินผลผู้เรียนหลักสูตร/โปรแกรมการศึกษาต่อเนื่อง ประชาชนผู้รับบริการจำนวนมากที่สุดเห็นว่า ควรใช้การทดสอบก่อนและหลังการศึกษา (ร้อยละ 26.7) รองลงมา คือ ประเมินผลโดยการฝึกปฏิบัติ (ร้อยละ 24.2) ส่วนวิธีการทำรายงานมีผู้เห็นว่า ควรใช้น้อยที่สุด (ร้อยละ 9.2)

ตารางที่ 4.20 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีการประเมินผู้เรียนหลักสูตร/โปรแกรมการศึกษาต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะวิธีประเมินผู้เรียนหลักสูตร/โปรแกรมการศึกษาต่อเนื่อง	จำนวนผู้ตอบ
การนำเสนอก่อนจบclass และมีวิทยากรมาแนะนำในจุดที่บกพร่อง	1
การมีส่วนร่วมของผู้เข้าอบรม การสังเกต ปฏิสัมพันธ์	1
การสนใจเข้าร่วมตลอดกิจกรรม ผลงานกลุ่ม ผลงานเดี่ยว	1
การสอบหลังเรียนแต่ไม่ควรจริงจังมาก	1
ขึ้นกับลักษณะของหลักสูตร	1
ควรวัดจากรูปแบบและวิธีการที่ใช้ในการอบรม	1
ความพึงพอใจของผู้รับบริการ	2
ผลการปฏิบัติงานในระหว่างการอบรม	1
ประเมินจากชิ้นงาน	1
ประเมินตามบริบทของหลักสูตร	1
มีผลงานที่ชัดเจนหลังการฝึกอบรม	1

จากตารางที่ 4.20 พบว่า ประชาชนผู้รับบริการการศึกษาต่อเนื่องได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธี ประเมินผลการเรียนในหลักสูตรต่าง ๆ อีก โดยแนะนำหลายวิธีซึ่งมีความถี่ใกล้เคียงกัน เช่น ประเมินความพึงพอใจ

ตารางที่ 4.21 ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการประเมินความสำเร็จของหลักสูตร/โปรแกรมการศึกษาต่อเนื่อง (n = 70)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์หลังการอบรม	19	27.2
การทำแบบทดสอบ	13	18.6
ความคิดเห็น/ความพึงพอใจในหลักสูตรของผู้เข้าอบรม	11	15.7
จำนวนผู้สนใจเข้าร่วมอบรมโปรแกรมอื่น ๆ	10	14.3
ทำรายงานความก้าวหน้าการนำความรู้ไปปฏิบัติงานเป็นระยะ	6	8.6
ประเมินตามเกณฑ์ที่กำหนด/ตัวชี้วัด	2	2.9
ผลงานระหว่าง/หลังการอบรม	2	2.9
การฝึกปฏิบัติ	1	1.4
ความสำเร็จของนักศึกษาในอาชีพเพื่อเป็นตัวอย่างหรือต้นแบบ	1	1.4
ประเมินโครงการเต็มรูปแบบ	1	1.4
วัดและประเมินทั้งด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย จิตพิสัย	1	1.4
ตอบข้อซักถาม ทดลองปฏิบัติ และประเมินผลงานด้วยการเขียนรายงาน	1	1.4
แนะนำผู้อื่นมาอบรม	1	1.4
ความคุ้มค่าของหลักสูตร	1	1.4

จากตารางที่ 4.21 เมื่อสัมภาษณ์เกี่ยวกับการประเมินความสำเร็จของหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องพบว่า ประชาชนผู้รับบริการจำนวนมากที่สุดให้ข้อเสนอว่า ควรประเมินการนำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์หลังการอบรม (ร้อยละ 27.2) รองลงมาคือ การทำแบบทดสอบ (ร้อยละ 18.6) ประเมินความคิดเห็นหรือความพึงพอใจในหลักสูตร/โปรแกรมของผู้เข้ารับการอบรม (ร้อยละ 15.7) และประเมินจากจำนวนผู้สนใจเข้าร่วมอบรมหลักสูตร/โปรแกรมอื่น ๆ (ร้อยละ 14.3) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องเพื่อส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตของมหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมาธิราช

คณะผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการศึกษาในชั้นที่ 1 และชั้นที่ 2 สังเคราะห์จัดทำเป็นร่างรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องของ มสธ. โดยข้อมูลจากการศึกษาชั้นที่ 1 เป็นการศึกษาสถานการณ์การจัดบริการการศึกษาต่อเนื่องของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ซึ่งได้จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารหน่วยงานที่จัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาต่อเนื่อง จำนวน 14 คน ส่วนชั้นที่ 2 เป็นการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาต่อเนื่องของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ซึ่งได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน การสอบถามประชาชนผู้รับบริการผู้รับบริการกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องทั้งในส่วนที่ตั้งของมหาวิทยาลัย (สำนักการศึกษาต่อเนื่อง) และที่ศูนย์วิทยพัฒนาของมหาวิทยาลัย จำนวน 10 แห่งทั่วประเทศ จำนวน 535 คน และสัมภาษณ์เพิ่มเติมประชาชนผู้รับบริการอีก จำนวน 60 คน รวมเป็น 595 คน แล้วนำข้อมูลทั้งหมดจากชั้นที่ 1 และชั้นที่ 2 มาสังเคราะห์และจัดทำเป็นร่างรูปแบบของการจัดการศึกษาต่อเนื่องเพื่อส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช รูปแบบที่สังเคราะห์ขึ้นประกอบด้วย 2 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 องค์ประกอบของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ประกอบด้วย (1) กลุ่มเป้าหมาย (2) วัตถุประสงค์ (3) ขอบเขตเนื้อหา (4) ลักษณะของหลักสูตร (5) วิธีการถ่ายทอดเนื้อหา (6) สื่อที่ควรใช้ในการถ่ายทอดเนื้อหา และ (7) การประเมินผล และส่วนที่ 2 ปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมการจัดการศึกษาต่อเนื่องของมหาวิทยาลัย ประกอบด้วย (1) นโยบายของมหาวิทยาลัย (2) เป้าหมาย (3) คณะกรรมการการศึกษาต่อเนื่องของมหาวิทยาลัย (4) องค์กรรับผิดชอบและโครงสร้างการบริหาร (5) แผนการดำเนินงาน (6) บุคลากรและทรัพยากร (7) การสร้างเครือข่าย (8) การประชาสัมพันธ์ และ (9) การติดตามประเมินผล หลังจากนั้นคณะผู้วิจัยได้นำเสนอร่างรูปแบบ ฯ ต่อผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อเนื่องและการศึกษาทางไกล จำนวน 14 คน มาร่วมสนทนากลุ่ม (focus group discussion) เพื่อให้ข้อเสนอแนะต่อร่างรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องด้วยระบบการศึกษาทางไกล ได้ข้อเสนอแนะดังตารางที่ 4.22

ตารางที่ 4.22 ข้อเสนอแนะจากการสนทนากลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อเนื่องและการศึกษาทางไกล

ประเด็น	รายละเอียด	ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิฯ
ส่วนที่ 1 องค์ประกอบของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง		
(1) กลุ่มเป้าหมาย	ผลการวิจัยเสนอว่า กลุ่มเป้าหมายของการศึกษาต่อเนื่องของ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชครอบคลุมประชาชนทุกเพศ ทุกวัย ไม่จำกัดอายุ และพื้นฐานการศึกษา ได้แก่ ผู้ที่อยู่ในวัยทำงานทุกสาขาอาชีพ นักเรียนนักศึกษา และประชาชนผู้สูงอายุ ทั้งนี้ จะต้องมีการวิเคราะห์ความต้องการของกลุ่มเป้าหมายทั้งในภาพรวม และความต้องการของกลุ่มเป้าหมายในแต่ละพื้นที่ของการให้บริการ	รวมถึงกลุ่มที่ประกอบอาชีพส่วนตัวที่อาจเป็นกลุ่มที่ใหญ่ และสำคัญที่ต้องการการศึกษาต่อเนื่อง
(2) วัตถุประสงค์	วัตถุประสงค์ทั่วไปของการจัดการศึกษาต่อเนื่องคือ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายมีโอกาสศึกษาหาความรู้ในเรื่อง ที่ตรงกับความสนใจหรือความต้องการ สามารถนำความรู้ไปใช้ได้จริงในการประกอบอาชีพ และการดำเนินชีวิต นอกจากวัตถุประสงค์โดยทั่วไปแล้ว จะมีวัตถุประสงค์เฉพาะของแต่ละโปรแกรมหรือแต่ละกิจกรรมด้วย	
(3) ขอบเขตเนื้อหาที่ควรให้บริการ	ขอบเขตเนื้อหาที่ควรจัดให้บริการนั้น ควรมาจากการศึกษาความต้องการของกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่มอายุ เช่น วัยเรียน วัยทำงาน วัยสูงอายุจะมีความต้องการต่างกัน นอกจากนั้นประชาชนในแต่ละพื้นที่จะมีความต้องการแตกต่างกันไปอีกด้วย ตัวอย่างขอบเขตของเนื้อหาที่ผู้รับบริการเสนอ ได้แก่ การพัฒนาทักษะต่าง ๆ ในการทำงานทักษะเฉพาะอาชีพ หลักสูตรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	

ตารางที่ 4.22 ข้อเสนอแนะจากการสนทนากลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อเนื่องและการศึกษาทางไกล (ต่อ)

ประเด็น	รายละเอียด	ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิฯ
(4) ลักษณะของหลักสูตร	<p>ผลจากการวิจัยเสนอลักษณะของหลักสูตรที่ควรจัดบริการว่า ควรจัดทำเป็นโมดูลประกอบไปด้วย เนื้อหาย่อย ๆ เป็นวิชาย่อย ๆ หรือเนื้อหาหลักสูตรระยะสั้น ๆ ไม่เป็นหลักสูตรระดับปริญญา กลุ่มเป้าหมายสามารถเลือกเรียนเฉพาะวิชาที่สนใจได้ สามารถเรียนแบบสะสมหน่วยกิตได้ เรียนแล้วสามารถรวบรวมไว้ได้แล้วสามารถนำวิชาที่เรียนไว้มาเทียบโอนเข้าสู่การศึกษาระดับอนุปริญญา หรือระดับปริญญาของมหาวิทยาลัยได้</p> <p>ทุกหลักสูตรสามารถนับเป็นหน่วยกิตได้ นอก จากนั้น อาจมีการจัดหลักสูตรความร่วมมือกันกับหน่วยงานภายนอก ผู้เรียนจะได้รับประกาศนียบัตรที่มีการออกร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัยและหน่วยงานที่ร่วมจัด</p>	<p>หลักสูตรออนไลน์น่าจะเป็นที่ต้องการใน 1) ด้านอาชีพ 2) การตอบโต้ของประเทศ เช่น การฝึกอบรมในการทำธุรกิจ การทำ Start Up วิธีการดูแลเด็กพิเศษ เป็นต้น 3) หลักสูตรนวัตกรรม ซึ่งเป็นโจทย์ใหญ่ของประเทศ และ 4) การนำผู้ที่มีความสามารถมาสร้างหลักสูตร โดยมีฐานข้อมูลของผู้ที่เป็นนักพัฒนาหลักสูตรมาร่วมสร้างหลักสูตร ถ้าเป็นไปได้ควรเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ดิจิทัล และนันทดิจิทัล โดยความต้องการของผู้เรียนแต่ละกลุ่ม</p> <p>หลักสูตรระยะสั้นควรสะสมหน่วยกิตได้ (credit bank) และควรเชื่อมโยงต่อยอดในการศึกษาระดับปริญญาได้ โดยต้องให้สอดคล้องกับจำนวนชั่วโมง และสะสมเป็นหน่วยกิตได้ จำนวนชั่วโมงในการศึกษาควรขึ้นกับเนื้อหา นอกจากนี้ อาจมีการจัดหลักสูตรความร่วมมือกันกับหน่วยงานภายนอก ผู้เรียนอาจได้รับประกาศนียบัตรที่มีการออกร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัยและหน่วยงานที่ร่วมจัด</p> <p>ลักษณะของหลักสูตรที่ควรจัดอาจเป็น ดังนี้</p>

ตารางที่ 4.22 ข้อเสนอแนะจากการสนทนากลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อเนื่องและการศึกษาทางไกล (ต่อ)

ประเด็น	รายละเอียด	ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิฯ
		<p>ขยายกลุ่มเป้าหมายและได้เนื้อหาที่เป็นที่ต้องการของสังคม</p> <p>ก. การร่วมจัดหลักสูตรกับหน่วยงานภายนอกที่มีศักยภาพ โดยหน่วยงานภายนอกมีเนื้อหาที่ตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย และมสธ. เป็นผู้จัด เป็นการ</p> <p>ข. การร่วมมือกับผู้ดูแลหรือควบคุมกลุ่มเป้าหมาย เช่น สภาวิชาชีพ สมาคม ชมรม เป็นต้น เพื่อจัดหลักสูตรตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมายที่ผู้ดูแลมีอยู่</p> <p>ค. การระดมหาผู้ที่มีความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรมาร่วมกันพัฒนาหลักสูตรที่ตอบสนองต่อสังคม หรือด้านที่เป็นที่ความต้องการและทันสมัย</p> <p>ง. การร่วมมือกับหน่วยงานที่มีการจัดหลักสูตรหรือสื่อที่ทันสมัยเพื่อเป็นแหล่งรวบรวมไว้ให้ผู้สนใจหรือต้องการมาเลือกใช้บริการ โดย มสธ.ไม่ต้องผลิตเองทั้งหมด และสามารถนำไปเทียบโอนเข้าสู่การศึกษาระดับอนุปริญญาหรือระดับปริญญาของมหาวิทยาลัยได้ถ้ามีต้องการภายหลัง</p>

ตารางที่ 4.22 ข้อเสนอแนะจากการสนทนากลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อเนื่องและการศึกษาทางไกล (ต่อ)

ประเด็น	รายละเอียด	ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิฯ
(5) วิธีการ ถ่ายทอดเนื้อหา	<p>ผลการวิจัยเสนอว่า การถ่ายทอดเนื้อหาความรู้ควรเน้นการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านสื่อต่าง ๆ โดยเฉพาะสื่อดิจิทัล นอกจากนี้ อาจเป็นแบบเผชิญหน้า สื่อประสม การฝึกอบรมแบบ e-learning ฯลฯ ถ้าเป็นหลักสูตรเน้นทักษะต้องเน้นการฝึกปฏิบัติ อาจใช้มัลติมีเดีย เทคโนโลยีสารสนเทศ โทรศัพท์มือถือ อาจใช้สื่อสิ่งพิมพ์ได้บ้าง ถ้าเป็นการเรียนแบบออนไลน์ควรมีการเรียนแบบเผชิญหน้าร่วมด้วย ควรเป็นการเรียนแบบผสม (blended learning) อาจเป็นหลักสูตร 1) แบบเผชิญหน้าแล้วแต่วัตถุประสงค์ของหลักสูตร 2) ออนไลน์ (on-line) ใช้การศึกษาทางไกล ให้ผู้ศึกษาศึกษาล่วงหน้า ทั้งนี้ อาจเลือกให้มีทางเลือกสำหรับ (1) ประชาชนผู้มารับบริการที่มีเวลามาก และ 2) ประชาชนผู้มารับบริการที่ไม่มีเวลามาก</p> <p>นอกจากนั้น ประชาชนผู้มารับบริการยังเสนอว่า เวลาที่สะดวกในการเรียนจากสื่อคือ เวลากลางคืนมากที่สุด รองลงมาคือ ช่วงค่ำ การเรียนจากสื่อการเรียนสัปดาห์</p> <p>ความยาวนานของแต่ละบทเรียนในหลักสูตรโดยการศึกษาจากละ 2 ครั้ง และการเรียนจากสื่อควรใช้เวลาทั้งหมดประมาณ 1 เดือน</p> <p>นอกจากนั้น ประชาชนผู้มารับบริการยังระบุความต้องการเกี่ยวกับความยาวของแต่ละบทเรียนในหลักสูตรที่ศึกษาจากแต่ละวิธีการ ดังนี้</p>	

ตารางที่ 4.22 ข้อเสนอแนะจากการสนทนากลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อเนื่องและการศึกษาทางไกล (ต่อ)

ประเด็น	รายละเอียด	ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิฯ
(6) สื่อที่ควรใช้ในการถ่ายทอดเนื้อหา	<p>ก. การศึกษาจากสื่อทางวิทยุโทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียงหรือโปรแกรมออนไลน์ควรมีความยาวของบทเรียนแต่ละครั้งไม่เกิน 1 ชั่วโมง</p> <p>ข. การศึกษาแบบเผชิญหน้าควรมีช่วงเวลา 3 วัน</p> <p>ค. การศึกษาจากสื่อและเผชิญหน้าร่วมกันควรมีช่วงเวลา 2 วัน</p> <p>จากผลการวิจัยเสนอว่า สื่อที่ประชาชนผู้มารับบริการต้องการให้จัดการบริการการศึกษาต่อเนื่องเรียงตามลำดับมีดังนี้</p> <p>ก. โปรแกรมออนไลน์</p> <p>ข. สื่อต่าง ๆ ร่วมกับแบบเผชิญหน้ากับวิทยากร</p> <p>ค. การเผชิญหน้ากับวิทยากร</p> <p>ง. การศึกษาต่อเนื่องผ่านสมาร์ทโฟน</p> <p>จ. การจัดการบริการทางวิทยุโทรทัศน์และวิทยุกระจายเสียง</p>	<p>โดยสรุป สื่อที่ควรใช้ในการถ่ายทอดเนื้อหาควรเป็นสื่อหลากหลายรูปแบบ ทั้งสื่อบุคคลที่มีการเรียนการสอนแบบเผชิญหน้าและผ่านสื่อออนไลน์ และสื่ออื่น ๆ ที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนการสอน</p> <p>สื่อที่ควรใช้ในการถ่ายทอดเนื้อหาควรเป็นไปตามสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) แบบทางไกล ประกอบด้วย คู่มือการศึกษา e-book Audiobook วีดิทัศน์ รายการสอนเสริม รายการปฏิสัมพันธ์ ฯลฯ 2) แบบเสมือนจริง ประกอบด้วย บทเรียน e-learning e-book Audiobook MOOCs Facebook Line ฯลฯ

ตารางที่ 4.22 ข้อเสนอแนะจากการสนทนากลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อเนื่องและการศึกษาทางไกล (ต่อ)

ประเด็น	รายละเอียด	ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิฯ
(7) การประเมินผล	<p>ประชาชนผู้รับบริการการศึกษาต่อเนื่องเสนอว่า ควรประเมินความพึงพอใจของผู้รับบริการ ประเมินจากการสอบถามหน่วยงานของประชาชนผู้มารับบริการ ประเมินการนำความรู้ไปใช้ มีการติดตามผล การใช้แบบทดสอบก่อนและหลังการศึกษา โดยอาจประเมินผลทางออนไลน์ ไม่จำเป็นต้องมาเผชิญหน้ากับวิทยากร อาจใช้หลากหลายวิธี</p> <p>การประเมินความสำเร็จของหลักสูตร/โปรแกรมการศึกษาต่อเนื่อง ประเมินจากจำนวนผู้เข้ารับบริการ</p> <p>ประเมินเนื้อหาหลักสูตร ประเมินตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ควรประเมินทั้งจากผู้จัดและผู้รับบริการ การประเมินผลในระบบแบบ PDCA โดยสภาวิชาการ ประเมินผลเป็นระยะ อาจใช้หลักการการประเมินคุณภาพภายในและภายนอก ประเมินผลลัพธ์ (output) และผลกระทบ (impact) การเอาไปใช้ประโยชน์ วิธีการประเมินอาจใช้การประเมินแบบออนไลน์</p>	<p>3) แบบกิจกรรมร่วมเรียนรู้ ประกอบด้วย คู่มือการศึกษา บทเรียน e-learning e-book</p> <p>การประเมินผลควรประเมินทุกมิติและทุกองค์ประกอบโดยรอบ และการประเมินผลควรทำในหลากหลายมิติตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาต่อเนื่อง ทั้งในด้านตัวผู้สอน เนื้อหาหลักสูตร วิธีการเรียนการสอน ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน ทั้งความรู้ ทักษะ และความพึงพอใจ รวมทั้งการนำเอาไปใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิต การประเมินผลควรประเมินทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ตลอดจนควรกำหนดตัวชี้วัดแบบ OKR</p>

ตารางที่ 4.22 ข้อเสนอแนะจากการสนทนากลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อเนื่องและการศึกษาทางไกล (ต่อ)

ประเด็น	รายละเอียด	ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิฯ
ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมการจัดการศึกษาต่อเนื่องของมหาวิทยาลัย		
(1) นโยบายของมหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยควรมีการกำหนดนโยบายสำหรับการศึกษาต่อเนื่องเป็นการเฉพาะโดยนโยบายต้องสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยที่เป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต ดังนั้น การศึกษาต่อเนื่องควรมุ่งส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของบุคคลทุกเพศ ทุกวัย รวมถึงผู้สูงอายุ	การเพิ่มเติมนโยบายของมหาวิทยาลัยที่กำหนดการจัดการศึกษาต่อเนื่องเป็นพันธกิจหลักของ มสธ. และมีการถ่ายทอดนโยบายไปสู่การปฏิบัติ
(2) เป้าหมาย	เป้าหมายของการศึกษาต่อเนื่องของมหาวิทยาลัยควรเปลี่ยนจากเดิมที่เป็นการบริการในสิ่งที่มีอยู่ในลักษณะของอุปทาน (Supply Side) มาเป็นการเน้นสิ่งที่ประชาชนผู้รับบริการต้องการ Demand Side ต้องเน้นที่ประชาชนทั่วไป ให้เป็นมหาวิทยาลัยเพื่อปวงชน โดยมุ่งเน้นการเรียนรู้เพื่อนำไปใช้ได้จริง	
(3) คณะกรรมการการศึกษาต่อเนื่องของมหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยควรมีคณะกรรมการการศึกษาต่อเนื่องระดับมหาวิทยาลัย องค์ประกอบของคณะกรรมการควรประกอบด้วย อธิการบดีเป็นประธาน มีผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน ผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาต่อเนื่องของมหาวิทยาลัยทุกหน่วยงาน ผู้แทนสาขาวิชา เป็นกรรมการ มีผู้อำนวยการสำนักการศึกษาต่อเนื่องเป็นกรรมการและเลขานุการ คณะกรรมการมีหน้าที่กำหนดเป้าหมายและทิศทางการจัดการศึกษาต่อเนื่องของมหาวิทยาลัย กำหนดบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินงาน รวมทั้งการกำกับติดตามการดำเนินงาน	สาขาวิชาอาจพิจารณาหาเนื้อหาหลักสูตรมาจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมที่สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพได้ และความต้องการทั่วไปที่ไม่เป็นวิชาการมากนักแต่ให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย

ตารางที่ 4.22 ข้อเสนอแนะจากการสนทนากลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อเนื่องและการศึกษาทางไกล (ต่อ)

ประเด็น	รายละเอียด	ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิฯ
(4) องค์กร รับผิดชอบและ โครงสร้างการ บริหาร	<p>ให้มีองค์กรหนึ่งเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการจัดการศึกษาต่อเนื่องของมหาวิทยาลัย ซึ่งมหาวิทยาลัยจะให้ชื่อองค์กรใหม่ว่า สำนักงานศึกษาตลอดชีวิต และมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ร่วมจัดการศึกษาต่อเนื่อง ได้แก่ ศูนย์วิจัยพัฒนาของมหาวิทยาลัยทั่วประเทศ สาขาวิชาต่าง ๆ สำนักเทคโนโลยีการศึกษาและสำนักบรรณสารสนเทศ เป็นต้น</p> <p>หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบนี้ควรมีอิสระในการปฏิบัติงาน โปร่งใส มีธรรมาภิบาล มีโครงสร้างแบ่งออกเป็นฝ่ายต่าง ๆ ได้แก่ ฝ่ายอำนวยการ ฝ่ายส่งเสริมการเรียนรู้แก่ประชาชนทั่วไป ฝ่ายส่งเสริมการเรียนรู้แก่บุคลากรองค์กรภาครัฐ ฝ่ายส่งเสริมการเรียนรู้แก่บุคลากรองค์กรธุรกิจ ฝ่ายส่งเสริมการเรียนรู้แก่บุคลากรองค์กรลักษณะพิเศษ เป็นต้น</p>	<p>สำนักงานศึกษาต่อเนื่องควรรวบรวมข้อมูลหลักสูตร สื่อ หรือโครงการบริการสังคมของมหาวิทยาลัยทั้งหมดมาอยู่ในเว็บไซต์ของ มสธ. ที่ผู้สนใจที่ต้องการข้อมูลมาสืบค้นได้ โดยอาจทำเป็น Link ไปที่หน่วยงานที่รับผิดชอบหรือมีข้อมูลนั้น แต่ข้อมูลต้องมีการปรับให้ทันสมัยอยู่เสมอ</p>
(5) แผนการ ดำเนินงาน	<p>หน่วยงานที่รับผิดชอบหลักในการจัดการศึกษาต่อ เนื่องจากต้องมีแผนการดำเนินงานทั้งแผนระยะ 3 ปี 5 ปี และแผนปฏิบัติงานประจำปี โดยแผนการดำเนินงานนี้จะต้องสอดคล้องกับสภาพความเปลี่ยนแปลงของสังคม ความต้องการความรู้ของคนในสังคม นโยบายการศึกษาของชาติ นโยบายของรัฐบาล วิสัยทัศน์ และนโยบายของมหาวิทยาลัย</p>	<p>ควรมีแผนเฉพาะกิจรองรับ เช่น รัฐบาลมีวาระแห่งชาติ เรื่องผู้สูงอายุที่ให้นั้นการศึกษาต่อเนื่องของผู้สูงอายุ เป็นต้น จัดกิจกรรมตามความสนใจ เทศกาลที่เกี่ยวข้องกับเทศกาลใหญ่ของชาติ และของพื้นที่ศูนย์วิจัยพัฒนาดูแล ซึ่งสามารถจับ เคลื่อนกิจกรรมได้อย่างคล่องตัวและทันความต้องการ แผนทุกแผนต้องสามารถปรับและเชื่อมร้อยบูรณาการระหว่างกันได้ และควรมีการตั้งงบประมาณในลักษณะงบกลางเพื่อจัดกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องที่เป็นเรื่องเฉพาะกิจเพื่อตอบสนองได้ทันสถานการณ์</p>

ตารางที่ 4.22 ข้อเสนอแนะจากการสนทนากลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อเนื่องและการศึกษาทางไกล (ต่อ)

ประเด็น	รายละเอียด	ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิฯ
(6) บุคลากร	<p>ในหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาต่อเนื่องโดยตรง หรือสำนักการศึกษาต่อเนื่องควรมีบุคลากรทั้งสายวิชาการและสายสนับสนุน เพราะจะต้องสามารถพัฒนา และเสนอหลักสูตรใหม่ ๆ อยู่เสมอ บุคลากรต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักการจัดการศึกษาตลอดชีวิต สำหรับศูนย์วิทย์พัฒนาแต่ละแห่งควรมีเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่ดูแลเรื่องการศึกษาต่อเนื่องโดยตรงเช่นเดียวกัน ทำหน้าที่ในการประสานงาน ประชาสัมพันธ์ และการดำเนินการจัดการศึกษาต่อเนื่อง</p>	<p>เปลี่ยนเป็น (6) บุคลากรและทรัพยากร บุคลากรควรเป็นสายสนับสนุนเท่านั้น ในส่วนของสายวิชาการควรเป็นกรรมการมากกว่า บุคลากรสายวิชาการในสำนักการศึกษาต่อเนื่องต้องมีบทบาทในการจัดทำสื่อและเนื้อหาของหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อเนื่องที่ไม่ใช่ในระดับปริญญาเท่านั้น บุคลากรสายสนับสนุนต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักการจัดการศึกษาตลอดชีวิตเชื่อมประสานกับบุคลากรสายวิชาการและความต้องการจากศูนย์วิทย์พัฒนา มสธ. ในพื้นที่ สำหรับศูนย์วิทย์พัฒนาแต่ละแห่ง ควรมีเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่ดูแลเรื่องการศึกษาต่อเนื่องโดยตรงเช่นเดียวกัน ทำหน้าที่ในการประสานงาน ประชาสัมพันธ์ และการดำเนินการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ควรให้จัดให้มีบุคลากรในแต่ละสาขาวิชา มาทำหน้าที่เป็น Facilitator กับสำนักการศึกษาต่อเนื่อง ทำงานในลักษณะบูรณาการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ควรจัดการศึกษาต่อเนื่องเหมือนเป็นซูเปอร์มาร์เก็ตที่ให้ผู้สนใจเข้ามาเลือกเรียน โดยมีระบบแนะนำในการเรียน แล้วเก็บประวัติไว้ เมื่อต้องการปริญญาจะสามารถสืบค้นได้ แล้วนำมาเทียบเป็นหน่วยกิตในหลักสูตรระดับปริญญา อาจไม่ต้องจัดเป็นหลักสูตรไว้ ให้ผู้เรียนจัดเอง</p>

ตารางที่ 4.22 ข้อเสนอแนะจากการสนทนากลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อเนื่องและการศึกษาทางไกล (ต่อ)

ประเด็น	รายละเอียด	ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิฯ
		<p>หรืออาจไปร่วมกับหน่วยงานเป็นเครือข่ายการจัดฝึกอบรมให้มีวิชาที่เลือกเรียนได้มากขึ้นโดยไม่ต้องผลิตเองทั้งหมด โดยต้องมีการประชาสัมพันธ์ที่เข้มแข็งให้บริการเหมือนเป็น Google</p> <p>ทรัพยากรที่หน่วยงานต้องมีอาจเป็นหลักสูตรหรือสื่อการศึกษาที่มีอยู่เอง และจัดระบบให้สามารถรองรับความต้องการของผู้รับบริการที่มีความหลากหลายและทันสมัย หรือทรัพยากรนี้อาจมาจากการร่วมมือกับหน่วยงานอื่นที่มีศักยภาพในการให้บริการการศึกษาต่อเนื่องเช่นกันเพื่อให้ผู้รับบริการสามารถเลือกได้อย่างหลากหลาย และสามารถนำมาเทียบโอนเป็นประกาศนียบัตร หรือปริญญาในอนาคต</p> <p>สิ่งที่ต้องเตรียมการสำหรับการจัดการศึกษาต่อเนื่องคือ 1) การจัดการศึกษาต่อเนื่องอาจนำเอารายวิชามาทำแบบ Modular System แล้วนำมาเทียบโอนเข้าสู่ชุดวิชาในหลักสูตรได้ 2) การประสานกับหน่วยงานที่ดูแลกลุ่มเป้าหมายเรื่องการเข้าถึงและจำนวนของกลุ่มเป้าหมาย และ 3) สัมมนาร่วมกับหน่วยงานที่จัดฝึกอบรมเพื่อบูรณาการการทำงานมาประสานงานร่วมกัน</p>

ตารางที่ 4.22 ข้อเสนอแนะจากการสนทนากลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อเนื่องและการศึกษาทางไกล (ต่อ)

ประเด็น	รายละเอียด	ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิฯ
(7) การสร้าง เครือข่าย	<p>ในการจัดการศึกษาต่อเนื่องผู้รับผิดชอบหลักจะต้องมีการประสานงานสร้างเครือข่ายทั้งกับหน่วยงานภายในและหน่วยงานภายนอก หน่วยงานภายในเป็นการประสานกับหน่วยงานที่ร่วมจัดการศึกษาต่อเนื่อง ได้แก่ ศูนย์วิทยพัฒนาฯ สาขาวิชาสำนักเทคโนโลยีการศึกษา สำนักบรรณสารสนเทศ และหน่วยงานอื่น ๆ ที่มีส่วนในการจัดการศึกษาต่อเนื่อง การประสานงานครอบคลุมทั้งการจัดทำหลักสูตร วิทยากร การจัดกิจกรรม การเผยแพร่กิจกรรมหรือความรู้ เป็นต้น</p> <p>ส่วนเครือข่ายภายนอก ได้แก่ หน่วยงานและองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน หน่วยงานลักษณะพิเศษ ทั้งนี้ เพื่อประชาสัมพันธ์หลักสูตร แสวงหากลุ่มเป้าหมาย พัฒนาหลักสูตรร่วมกัน ประสานวิทยากร และการจัดกิจกรรม เป็นต้น</p>	<p>ส่วนเครือข่ายภายนอก ได้แก่ หน่วยงานและองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน หน่วยงานลักษณะพิเศษ ทั้งนี้ เพื่อประชาสัมพันธ์หลักสูตร แสวงหากลุ่มเป้าหมาย พัฒนาหลักสูตรร่วมกัน ประสานวิทยากร และการจัดกิจกรรม เป็นต้น ปัจจุบันศูนย์วิทยพัฒนาฯ มีเครือข่ายอยู่แล้วกับ กศน. วิทยาลัยชุมชน ค่ายทหาร ฯ แต่ขึ้นกับแต่ละศูนย์ฯ หากศูนย์วิทยพัฒนาฯ ต้องการที่จะจัดทำหลักสูตรใดก็สามารถทำได้ โดยประสานไปที่สำนักการศึกษาต่อเนื่องให้จัดวิทยากรให้ได้ ศูนย์วิทยพัฒนาฯ ต้องมีบุคลากรที่มีทักษะหลากหลาย (Multi-skill) ทำหน้าที่ให้ข้อมูลของพื้นที่แก่มหาวิทยาลัยทำหน้าที่เก็บข้อมูลในพื้นที่แบบ Big Data</p> <p>เครือข่ายที่สำคัญอีก เครือข่ายหนึ่งคือ เครือข่ายของผู้รับบริการการศึกษาต่อเนื่อง เหมือนชมรมศิษย์เก่า เพื่อที่จะได้ข้อมูลที่ทันสมัยในการจัดการศึกษาต่อเนื่อง</p>

ตารางที่ 4.22 ข้อเสนอแนะจากการสนทนากลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อเนื่องและการศึกษาทางไกล (ต่อ)

ประเด็น	รายละเอียด	ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิฯ
(8) การ ประชาสัมพันธ์		<p>เป็นข้อเสนอแนะที่เพิ่มขึ้นมาใหม่</p> <p>การสื่อสารโดยการประชาสัมพันธ์เป็นสิ่งที่สำคัญต่อการศึกษาต่อเนื่อง โดยมหาวิทยาลัยต้องมีหน่วยงานที่รับผิดชอบประชาสัมพันธ์ และรับความคิดเห็นจากผู้รับบริการ การสื่อสารจึงหมายถึง 1) การประชาสัมพันธ์ที่ต้องมีการวางกลยุทธ์เชิงรุกให้ผู้รับบริการมาเรียนและเชิงรับเป็นการตอบคำถามและการให้บริการ และ 2) การสร้างเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกหลักสูตร รวมถึงการบริการข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับหลักสูตร และการตอบปัญหาที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อมูลของผู้เรียนทุกหลักสูตร หากมีหลักสูตรที่เป็นระดับต้น ระดับกลาง และระดับสูงจะมีข้อมูลที่ตรวจสอบได้ด้วย ควรมีแหล่งข้อมูลที่สามารถรวบรวมข้อมูลและสามารถตรวจสอบประวัติการเรียนได้</p>
(9) การติดตาม ประเมินผล	<p>นอกจากการประเมินผลกิจกรรมหรือโปรแกรมการศึกษาต่อเนื่องแต่ละกิจกรรมแล้ว จะต้องมีการประเมินผลการดำเนินงานในภาพรวมด้วย ประเมินผลการดำเนินงานตามเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ประเมินผลลัพธ์และผลกระทบเพื่อนำผลมาปรับปรุงการดำเนินงาน การกำหนดนโยบายและแนวทางการดำเนินงานในปีต่อไป</p>	

จากนั้นคณะผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงรูปแบบฯให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นต่อไป ดังนี้

รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องเพื่อส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตของ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

รูปแบบ ฯ ที่สังเคราะห์จากการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 2 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 ปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมการจัดการศึกษาต่อเนื่องของมหาวิทยาลัย ส่วนที่ 2 องค์ประกอบของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ส่วนที่ 1 องค์ประกอบของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง

องค์ประกอบของการจัดการศึกษาต่อเนื่องประกอบด้วย (1) กลุ่มเป้าหมาย (2) วัตถุประสงค์ (3) ขอบเขตเนื้อหา (4) ลักษณะของหลักสูตร (5) วิธีการถ่ายทอดเนื้อหา (6) สื่อที่ควรใช้ในการถ่ายทอดเนื้อหา และ (7) การประเมินผล โดยมีรายละเอียด ดังนี้

(1) กลุ่มเป้าหมาย

ผลการวิจัยเสนอว่า กลุ่มเป้าหมายของการศึกษาต่อเนื่องของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชควรครอบคลุมประชาชนทุกเพศ ทุกวัย ไม่จำกัดอายุ และพื้นฐานการศึกษา ได้แก่ ผู้ที่อยู่ในวัยทำงานทุกสาขาอาชีพ ทุกวัย เช่น วัยเด็ก วัยเรียน วัยแรงงาน วัยผู้สูงอายุ เป็นต้น รวมถึงกลุ่มที่ประกอบอาชีพส่วนตัวที่อาจเป็นกลุ่มที่ใหญ่และสำคัญที่ต้องการการศึกษาต่อเนื่อง ทั้งนี้ จะต้องมีการวิเคราะห์ความต้องการของกลุ่มเป้าหมายทั้งในภาพรวม และความต้องการของกลุ่มเป้าหมายในแต่ละพื้นที่ของการให้บริการก่อนเริ่มดำเนินงานเพื่อให้สามารถจัดการศึกษาต่อเนื่องได้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

(2) วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ทั่วไปของการจัดการศึกษาต่อเนื่องคือ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายมีโอกาสศึกษาหาความรู้ในเรื่องที่ตรงกับความสนใจหรือความต้องการ สามารถนำความรู้ไปใช้ได้จริงในการประกอบอาชีพ และการดำเนินชีวิต นอกจากนี้วัตถุประสงค์เฉพาะของแต่ละโปรแกรมหรือแต่ละกิจกรรมด้วย

(3) ขอบเขตเนื้อหา

ขอบเขตเนื้อหาที่ควรจัดให้บริการนั้น ควรมาจากการศึกษาความต้องการของกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่มอายุ เช่น วัยเรียน วัยทำงาน วัยสูงอายุจะมีความต้องการต่างกัน นอกจากนั้นประชาชนในแต่ละพื้นที่จะมีความต้องการแตกต่างกันไปอีก ตัวอย่างขอบเขตของเนื้อหาที่ผู้รับบริการเสนอ ได้แก่ การพัฒนาทักษะต่าง ๆ ในการทำงานทักษะเฉพาะอาชีพ หลักสูตรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

(4) ลักษณะของหลักสูตร

ลักษณะของหลักสูตรควรจัดทำเป็นระบบโมดูล เป็นแบบ Modular system ด้วย ซึ่งเป็นการเรียนแบบออนไลน์ที่มีเนื้อหา 1-3 หน่วยกิต ไม่นับเนื้อหาในชุดวิชาแต่เป็นไปตามความต้องการของผู้เรียน และควรตอบสนองต่อสาขาวิชาชีพ (ถ้ามี) เนื้อหาควรทำเป็นวิชาย่อย ๆ หรือเนื้อหาหลักสูตรระยะสั้น ๆ ไม่เป็นหลักสูตรระดับปริญญา กลุ่มเป้าหมายสามารถเลือกเรียนเฉพาะวิชาที่สนใจได้ สามารถเรียนแบบสะสมหน่วยกิต (Credit Bank)

ได้ เรียนแล้วสามารถรวบรวมไว้ได้แล้วสามารถนำวิชาที่เรียนไว้มาเทียบโอนเข้าสู่วิทยาลัยได้ที่เรียกว่า สมรรถนะบัตร

หลักสูตรออนไลน์น่าจะเป็นที่ต้องการใน 1) ด้านอาชีพ 2) การตอบโจทย์ของประเทศ เช่น การฝึกอบรมในการทำธุรกิจ การทำ Start Up วิธีการดูแลเด็กพิเศษ เป็นต้น 3) หลักสูตรนวัตกรรม ซึ่งเป็นโจทย์ใหญ่ของประเทศ และ 4) การนำผู้ที่มีความสามารถสร้างหลักสูตร โดยมีฐานข้อมูลของผู้ที่เป็นนักพัฒนาหลักสูตรมาร่วมสร้างหลักสูตร ถ้าเป็นไปได้ควรเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ดิจิทัล และนั่นดิจิทัล โดยความต้องการของผู้เรียนแต่ละกลุ่ม

หลักสูตรระยะสั้นควรสะสมหน่วยกิตได้ และควรเชื่อมโยงต่อยอดในการศึกษาระดับปริญญาได้ โดยต้องให้สอดคล้องกับจำนวนชั่วโมง และสะสมเป็นหน่วยกิตได้ จำนวนชั่วโมงในการศึกษาควกรขึ้นกับเนื้อหา นอกจากนี้ อาจมีการจัดหลักสูตรความร่วมมือกันกับหน่วยงานภายนอก ผู้เรียนอาจได้รับประกาศนียบัตรที่มีการออกร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัยและหน่วยงานที่ร่วมจัด

ลักษณะของหลักสูตรที่ควรจัดอาจเป็น ดังนี้

- ก. การร่วมจัดหลักสูตรกับหน่วยงานภายนอกที่มีศักยภาพ โดยหน่วยงานภายนอกมีเนื้อหาที่ตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย และมสธ. เป็นผู้จัด เป็นการขยายกลุ่มเป้าหมายและได้เนื้อหาที่เป็นที่ต้องการของสังคม
- ข. การร่วมมือกับผู้ดูแลหรือควบคุมกลุ่มเป้าหมาย เช่น สภาวิชาชีพ สมาคม ชมรม เป็นต้น เพื่อจัดหลักสูตรตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมายที่ผู้ดูแลมีอยู่
- ค. การระดมหาผู้ที่มีความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรมาร่วมกันพัฒนาหลักสูตรที่ตอบสนองต่อสังคมหรือด้านที่เป็นที่ความต้องการและทันสมัย
- ง. การร่วมมือกับหน่วยงานที่มีการจัดหลักสูตรหรือสื่อที่ทันสมัยเพื่อเป็นแหล่งรวบรวมไว้ให้ผู้สนใจหรือต้องการมาเลือกใช้บริการ โดย มสธ. ไม่ต้องผลิตเองทั้งหมด และสามารถนำไปเทียบโอนเข้าสู่วิทยาลัยได้ถ้ามีต้องการภายหลัง

(5) วิธีการถ่ายทอดเนื้อหา

ผลการวิจัยเสนอว่า การถ่ายทอดเนื้อหาความรู้ควรเน้นการเรียนด้วยตนเองผ่านสื่อต่าง ๆ โดยเฉพาะสื่อดิจิทัล นอกจากนี้ อาจเป็นแบบเผชิญหน้า สื่อประสม การฝึกอบรมแบบ e-learning ฯลฯ ถ้าเป็นหลักสูตรเน้นทักษะต้องเน้นการฝึกปฏิบัติ อาจใช้จำลองมีเดีย เทคโนโลยีสารสนเทศ โทรศัพท์มือถือ อาจใช้สื่อสิ่งพิมพ์ได้บ้าง ถ้าเป็นการเรียนแบบออนไลน์ควรมีการเรียนแบบเผชิญหน้าร่วมด้วย ควรเป็นการเรียนแบบผสม (blended learning) อาจเป็นหลักสูตร 1) แบบเผชิญหน้าแล้วแต่วัตถุประสงค์ของหลักสูตร 2) ออนไลน์ (on-line) ใช้การศึกษาทางไกล ให้ผู้ศึกษาศึกษาล่วงหน้า ทั้งนี้ อาจเลือกให้มีทางเลือกสำหรับ (1) ประชาชนผู้มารับบริการที่มีเวลามาก และ (2) ประชาชนผู้มารับบริการที่ไม่มีเวลามาก

นอกจากนั้น ประชาชนผู้รับบริการยังเสนอว่า เวลาที่สะดวกในการเรียนจากสื่อคือ เวลากลางคืนมากที่สุด รองลงมาคือ ช่วงค่ำ การเรียนจากสื่อการเรียนสัปดาห์

ความยาวนานของแต่ละบทเรียนในหลักสูตรโดยการศึกษาจากละ 2 ครั้ง และการเรียนจากสื่อควรใช้เวลาทั้งหมดประมาณ 1 เดือน

นอกจากนั้น ประชาชนผู้รับบริการยังระบุความต้องการเกี่ยวกับความยาวของแต่ละบทเรียนในหลักสูตรที่ศึกษาจากแต่ละวิธีการ ดังนี้

- ก. การศึกษาจากสื่อทางวิทยุโทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียงหรือโปรแกรมออนไลน์ควรมีความยาวของบทเรียนแต่ละครั้งไม่เกิน 1 ชั่วโมง
- ข. การศึกษาแบบเผชิญหน้าควรมีช่วงเวลา 3 วัน
- ค. การศึกษาจากสื่อและเผชิญหน้าร่วมกันควรมีช่วงเวลา 2 วัน

(6) สื่อที่ควรใช้ในการถ่ายทอดเนื้อหา

จากผลการวิจัยเสนอว่า สื่อที่ประชาชนผู้รับบริการต้องการให้จัดการบริการการศึกษาต่อเนื่องเรียงตามลำดับมีดังนี้

- ก. โปรแกรมออนไลน์
- ข. สื่อต่าง ๆ ร่วมกับแบบเผชิญหน้ากับวิทยากร
- ค. การเผชิญหน้ากับวิทยากร
- ง. การศึกษาต่อเนื่องผ่านสมาร์ตโฟน
- จ. การจัดการบริการทางวิทยุโทรทัศน์และวิทยุกระจายเสียง

โดยสรุป สื่อที่ควรใช้ในการถ่ายทอดเนื้อหาควรเป็นสื่อหลากหลายรูปแบบ ทั้งสื่อบุคคลที่มีการเรียนการสอนแบบเผชิญหน้าและผ่านสื่อออนไลน์ และสื่ออื่น ๆ ที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนการสอน

สื่อที่ควรใช้ในการถ่ายทอดเนื้อหาควรเป็นไปตามสภาพแวดล้อมการเรียนรู้

- 3) แบบทางไกล ประกอบด้วย คู่มือการศึกษา e-book Audiobook วีดิทัศน์ รายการสอนเสริม รายการปฏิสัมพันธ์ ฯลฯ
- 4) แบบเสมือนจริง ประกอบด้วย บทเรียน e-learning e-book Audiobook MOOCs Facebook Line ฯลฯ
- 5) แบบกิจกรรมร่วมเรียนรู้ ประกอบด้วย คู่มือการศึกษา บทเรียน e-learning e-book Audiobook กิจกรรมร่วมเรียนรู้ ซึ่งเป็นการเรียนรู้แบบเผชิญหน้าที่ศูนย์วิทยพัฒนาฯ

(7) การประเมินผล

ประชาชนผู้รับบริการการศึกษาต่อเนื่องเสนอว่า ควรประเมินความพึงพอใจของผู้รับบริการ ประเมิน

จากการสอบถามหน่วยงานของประชาชนผู้มารับบริการ ประเมินการนำความรู้ไปใช้ มีการติดตามผล การใช้แบบทดสอบก่อนและหลังการศึกษา โดยอาจประเมินผลทางออนไลน์ ไม่จำเป็นต้องมาเผชิญหน้ากับวิทยากร อาจใช้หลากหลายวิธี การประเมินผลควรประเมินทุกมิติและทุกองศาโดยรอบและควรทำในหลากหลายมิติตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาต่อเนื่อง ทั้งในด้านตัวผู้สอน เนื้อหาหลักสูตร วิธีการเรียนการสอน ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน ทั้งความรู้ ทักษะ และความพึงพอใจ รวมทั้งการนำไปใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิต การประเมินผลควรประเมินทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ตลอดจนควรกำหนดตัวชี้วัดแบบ OKR

การประเมินความสำเร็จของหลักสูตร/โปรแกรมการศึกษาต่อเนื่อง ประเมินจากจำนวนผู้เข้ารับบริการ ประเมินเนื้อหาหลักสูตร ประเมินตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ควรประเมินทั้งจากผู้จัดและผู้รับบริการ การประเมินผลในระบบแบบ PDCA โดยสภาวิชาการ ประเมินผลเป็นระยะ อาจใช้หลักการการประเมินคุณภาพภายในและภายนอก ประเมินผลลัพธ์ (output) และผลกระทบ (impact) การเอาไปใช้ประโยชน์ วิธีการประเมินอาจใช้การประเมินแบบออนไลน์

ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมการจัดการศึกษาต่อเนื่องของมหาวิทยาลัย

ปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมการจัดการศึกษาต่อเนื่องของมหาวิทยาลัยประกอบด้วย (1) นโยบายของมหาวิทยาลัย (2) เป้าหมาย (3) คณะกรรมการการศึกษาต่อเนื่องของมหาวิทยาลัย (4) องค์กรรับผิดชอบและโครงสร้างการบริหาร (5) แผนการดำเนินงาน (6) บุคลากรและทรัพยากร (7) การสร้างเครือข่าย (8) การประชาสัมพันธ์ และ (9) การติดตามประเมินผล โดยมีรายละเอียด ดังนี้

(1) นโยบายของมหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยควรมีการกำหนดนโยบายสำหรับการศึกษาต่อเนื่องเป็นการเฉพาะโดยนโยบายต้องสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยที่เป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต กำหนดเป็นพันธกิจหลักของ มสธ. และมีการถ่ายทอดนโยบายไปสู่การปฏิบัติ จากนั้นออกแบบระบบการเรียนการสอนและการให้บริการที่สอดคล้องทั้งระบบ ดังนั้น การศึกษาต่อเนื่องควรมุ่งส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของบุคคลทุกเพศ ทุกวัย รวมถึงผู้สูงอายุ

(2) เป้าหมาย

เป้าหมายของการศึกษาต่อเนื่องของมหาวิทยาลัยควรเปลี่ยนจากเดิมที่เป็นการบริการในสิ่งที่มีอยู่ในลักษณะของ Supply Side มาเป็นการเน้นสิ่งที่ประชาชนผู้รับบริการต้องการ Demand Side ต้องเน้นที่ประชาชนทั่วไป ให้เป็นมหาวิทยาลัยเพื่อปวงชน โดยมุ่งเน้นการเรียนรู้เพื่อนำไปใช้ได้จริง

(3) คณะกรรมการการศึกษาต่อเนื่องของมหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยควรมีคณะกรรมการการศึกษาต่อเนื่องระดับมหาวิทยาลัย องค์กรประกอบของคณะกรรมการควรประกอบด้วย อธิการบดีเป็นประธาน มีผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน ผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาต่อเนื่องของมหาวิทยาลัยทุกหน่วยงาน ผู้แทนสาขาวิชา เป็นกรรมการ มีผู้อำนวยการสำนัก

การศึกษาต่อเนื่องเป็นกรรมการและเลขานุการ คณะกรรมการมีหน้าที่กำหนดเป้าหมายและทิศทางการจัดการศึกษาต่อเนื่องของมหาวิทยาลัย ให้สามารถดำเนินการตามนโยบาย วัตถุประสงค์และเป้าหมายในการจัดการศึกษาต่อเนื่อง โดยกำหนดบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินงาน รวมทั้งการกำกับติดตามการดำเนินงาน สาขาวิชาอาจพิจารณาหาเนื้อหาหลักสูตรมาจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมที่สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพได้ และความต้องการทั่วไปที่ไม่เป็นวิชาการมากนักแต่ให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย

(4) องค์กรรับผิดชอบและโครงสร้างการบริหาร

ให้มีองค์กรหนึ่งเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการจัดการศึกษาต่อเนื่องของมหาวิทยาลัย ซึ่งมหาวิทยาลัยจะให้ชื่อองค์กรใหม่ว่า สำนักงานการศึกษาตลอดชีวิต และมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ร่วมจัดการศึกษาต่อเนื่อง ได้แก่ ศูนย์วิทย์พัฒนาของมหาวิทยาลัยทั่วประเทศ สาขาวิชาต่าง ๆ สำนักเทคโนโลยีการศึกษาและสำนักบรรณสารสนเทศ เป็นต้น

หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบนี้รับนโยบายของมหาวิทยาลัย แต่การจัดการเป็นของตนเอง ควรมีอิสระในการปฏิบัติงาน โปร่งใส มีธรรมาภิบาล มีโครงสร้างแบ่งออกเป็นฝ่ายต่าง ๆ ได้แก่ ฝ่ายอำนวยการ ฝ่ายส่งเสริมการเรียนรู้แก่ประชาชนทั่วไป ฝ่ายส่งเสริมการเรียนรู้แก่บุคลากรองค์ภาครัฐ ฝ่ายส่งเสริมการเรียนรู้แก่บุคลากรองค์กรธุรกิจ ฝ่ายส่งเสริมการเรียนรู้แก่บุคลากรองค์กรลักษณะพิเศษ เป็นต้น

สำนักงานการศึกษาตลอดชีวิตควรรวบรวมข้อมูลหลักสูตร สื่อหรือโครงการบริการสังคมของมหาวิทยาลัย ทั้งหมดมาอยู่ในเว็บไซต์ของ มสธ. ที่ผู้สนใจที่ต้องการข้อมูลมาสืบค้นได้ โดยอาจทำเป็น Link ไปที่หน่วยงานที่รับผิดชอบหรือมีข้อมูลนั้น แต่ข้อมูลต้องมีการปรับให้ทันสมัยอยู่เสมอ

(5) แผนการดำเนินงาน

หน่วยงานที่รับผิดชอบหลักในการจัดการศึกษาต่อเนื่องจะต้องมีแผนการดำเนินงานทั้งแผนระยะ 3 ปี 5 ปี และแผนปฏิบัติงานประจำปี โดยแผนการดำเนินงานนี้จะต้องสอดคล้องกับสภาพความเปลี่ยนแปลงของสังคม ความต้องการความรู้ของคนในสังคม นโยบายการศึกษาของชาติ นโยบายของรัฐบาล วิสัยทัศน์ และนโยบายของมหาวิทยาลัย

นอกจากนี้ ควรมีแผนเฉพาะกิจรองรับ เช่น รัฐบาลมีวาระแห่งชาติเรื่องผู้สูงอายุที่ให้นับการศึกษาต่อเนื่องของผู้สูงอายุ เป็นต้น จัดกิจกรรมตามความสนใจ เทศกาลที่เกี่ยวข้องกับเทศกาลใหญ่ของชาติ และของพื้นที่ศูนย์วิทย์พัฒนาดูแล ซึ่งสามารถขับเคลื่อนกิจกรรมได้อย่างคล่องตัวและทันความต้องการ แผนทุกแผนต้องสามารถปรับและเชื่อมร้อยบูรณาการระหว่างกันได้ และควรมีการตั้งงบประมาณในลักษณะงบกลางเพื่อจัดกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องที่เป็นเรื่องเฉพาะกิจเพื่อตอบสนองได้ทันสถานการณ์

(6) บุคลากรและทรัพยากร

ควรมีคณะกรรมการพิจารณาโครงสร้างของสำนักการศึกษาต่อเนื่องหรือสำนักการศึกษาตลอดชีวิต โดยพิจารณาจากภารกิจของมหาวิทยาลัย สำนักการศึกษาต่อเนื่องควรมีบุคลากรทั้งสายวิชาการและสายสนับสนุน เพราะจะต้องสามารถพัฒนา และเสนอหลักสูตรใหม่ ๆ อยู่เสมอ บุคลากรสายวิชาการในสำนักการศึกษาต่อเนื่องต้องมีบทบาทในการจัดทำสื่อและเนื้อหาของหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อเนื่องที่ไม่ใช่ในระดับปริญญาเท่านั้น บุคลากรสายสนับสนุนต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เชื่อมประสานกับบุคลากรสายวิชาการและความต้องการจากศูนย์วิทยาพัฒนา มสธ. ในพื้นที่ สำหรับศูนย์วิทยาพัฒนาแต่ละแห่ง ควรมีเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่ดูแลเรื่องการศึกษาต่อเนื่องโดยตรงเช่นเดียวกัน ทำหน้าที่ในการประสานงาน ประชาสัมพันธ์ และการดำเนินการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ควรให้จัดให้มีบุคลากรในแต่ละสาขาวิชาทำหน้าที่เป็น Facilitator กับสำนักการศึกษาต่อเนื่อง ทำงานในลักษณะบูรณาการจัดการ ศึกษาต่อเนื่อง ควรจัดการศึกษาต่อเนื่องเหมือนเป็นซูปเปอร์มาร์เก็ตที่ให้ผู้สนใจเข้ามาเลือกเรียน โดยมีระบบแนะนำในการเรียน แล้วเก็บประวัติไว้ เมื่อต้องการปริญญาจะสามารถสืบค้นได้ แล้วนำมาเทียบเป็นหน่วยกิตในหลักสูตรระดับปริญญา อาจไม่ต้องจัดเป็นหลักสูตรไว้ ให้ผู้เรียนจัดเอง หรืออาจไปร่วมกับหน่วยงานเป็นเครือข่ายการจัดฝึกอบรมให้มีวิชาที่เลือกเรียนได้มากขึ้นโดยไม่ต้องผลิตเองทั้งหมด โดยต้องมีการประชาสัมพันธ์ที่เข้มแข็งให้บริการเหมือนเป็น Google

ทรัพยากรที่หน่วยงานต้องมีอาจเป็นหลักสูตรหรือสื่อการศึกษาที่มีอยู่เองและจัดระบบให้สามารถรองรับความต้องการของผู้รับบริการที่มีความหลากหลายและทันสมัย หรือทรัพยากรนี้อาจมาจากการร่วมมือกับหน่วยงานอื่นที่มีศักยภาพในการให้บริการการศึกษาต่อเนื่องเช่นกันเพื่อให้ผู้รับบริการสามารถเลือกได้อย่างหลากหลาย และสามารถนำมาเทียบโอนเป็นประกาศนียบัตร หรือปริญญาในอนาคต

สิ่งที่ต้องเตรียมการสำหรับการจัดการศึกษาต่อเนื่องคือ 1) การจัดการศึกษาต่อเนื่องอาจนำเอารายวิชามาทำแบบ Modular System แล้วนำมาเทียบโอนเข้าสู่ชุดวิชาในหลักสูตรได้ 2) การประสานกับหน่วยงานที่ดูแลกลุ่มเป้าหมายเรื่อง การเข้าถึงและจำนวนของกลุ่มเป้าหมาย และ 3) สัมมนาร่วมกับหน่วยงานที่จัดฝึกอบรมเพื่อบูรณาการการทำงานมาประสานงานร่วมกัน

(7) การสร้างเครือข่าย

ในการจัดการศึกษาต่อเนื่องผู้รับผิดชอบหลักจะต้องมีการประสานงานสร้างเครือข่ายทั้งกับหน่วยงานภายในและหน่วยงานภายนอก หน่วยงานภายในเป็นการประสานกับหน่วยงานที่ร่วมจัดการศึกษาต่อเนื่อง ได้แก่ ศูนย์วิทยาพัฒนาฯ สาขาวิชา สำนักเทคโนโลยีการศึกษา สำนักบรรณสารสนเทศ และหน่วยงานอื่น ๆ ที่มีส่วนในการจัดการศึกษาต่อเนื่อง การประสานงานครอบคลุมทั้งการจัดทำหลักสูตร วิทยากร การจัดกิจกรรม การเผยแพร่กิจกรรมหรือความรู้ เป็นต้น

ส่วนเครือข่ายภายนอก ได้แก่ หน่วยงานและองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน หน่วยงานลักษณะพิเศษ ทั้งนี้เพื่อประชาสัมพันธ์หลักสูตร แสวงหากลุ่มเป้าหมาย พัฒนาหลักสูตรร่วมกัน ประสานวิทยากร และการจัดกิจกรรม

เป็นต้น ปัจจุบันศูนย์วิทย์พัฒนาฯ มีเครือข่ายอยู่แล้วกับ กศน. วิทยาลัยชุมชน ค่ายทหาร ฯ แต่ขึ้นกับแต่ละศูนย์ฯ หากศูนย์วิทย์พัฒนาฯ ต้องการที่จะจัดทำหลักสูตรใดก็สามารถทำได้ โดยประสานไปที่สำนักงานการศึกษาต่อเนื่องให้จัดวิทยากรให้ได้ ศูนย์วิทย์พัฒนาฯ ต้องมีบุคลากรที่มีทักษะหลากหลาย (Multi-skill) ทำหน้าที่ให้ข้อมูลของพื้นที่ แก่มหาวิทยาลัยทำหน้าที่เก็บข้อมูลในพื้นที่แบบ Big Data

เครือข่ายที่สำคัญอีก เครือข่ายหนึ่งคือ เครือข่ายของผู้รับบริการการศึกษาต่อเนื่อง เหมือนชมรมศิษย์เก่า เพื่อที่จะได้ข้อมูลที่ทันสมัยในการจัดการศึกษาต่อเนื่อง

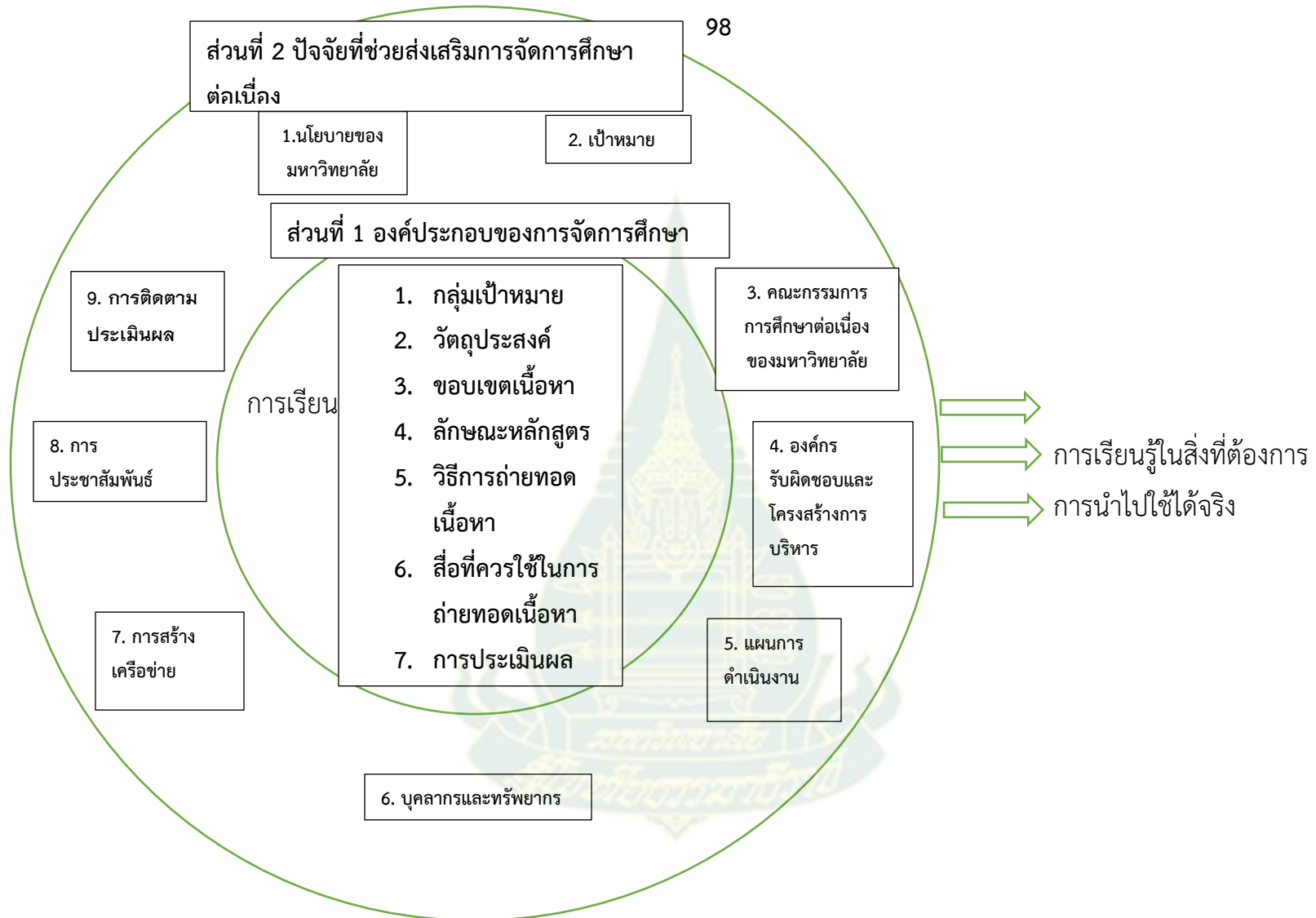
(8) การประชาสัมพันธ์

การสื่อสารโดยการประชาสัมพันธ์เป็นสิ่งสำคัญต่อการศึกษาต่อเนื่อง โดยมหาวิทยาลัยต้องมีหน่วยงานที่รับผิดชอบประชาสัมพันธ์ และรับความคิดเห็นจากผู้รับบริการ การสื่อสารควรครอบคลุมการประชาสัมพันธ์ที่ต้องมีการวางกลยุทธ์เชิงรุกให้ผู้รับบริการมาเรียนและเชิงรับเป็นการตอบคำถามและการให้บริการ และการสร้างเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกหลักสูตร รวมถึงการบริการข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับหลักสูตร และการตอบปัญหาที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อมูลของผู้เรียนทุกหลักสูตร หากมีหลักสูตรที่เป็นระดับต้น ระดับกลาง และระดับสูงจะมีข้อมูลที่ตรวจสอบได้ด้วย ควรมีแหล่งข้อมูลที่สามารถรวบรวมข้อมูลและสามารถตรวจสอบประวัติการเข้าอบรมของกลุ่มเป้าหมายได้ สำนักงานศึกษาตลอดชีวิตควรรวบรวมข้อมูลหลักสูตร สื่อหรือโครงการบริการสังคมของมหาวิทยาลัยทั้งหมดมาอยู่ในเว็บไซต์ของ มสธ. ที่ผู้สนใจที่ต้องการข้อมูลมาสืบค้นได้ โดยอาจทำเป็น Link ไปที่หน่วยงานที่รับผิดชอบหรือมีข้อมูลนั้น แต่ข้อมูลต้องมีการปรับให้ทันสมัยอยู่เสมอ

(9) การติดตามประเมินผล

นอกจากการประเมินผลกิจกรรมหรือโปรแกรมการศึกษาต่อเนื่องแต่ละกิจกรรมแล้ว จะต้องมีการประเมินผลการดำเนินงานในภาพรวมด้วย ประเมินผลการดำเนินงานตามเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ประเมินผลลัพธ์และผลกระทบเพื่อนำผลมาปรับปรุงการดำเนินงาน การกำหนดนโยบายและแนวทางการดำเนินงานในปีต่อไป

ภาพที่ 4.1 รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องเพื่อส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช